

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

Raport przygotowany na zlecenie kancelarii KSP Legal&Tax Advice,
na podstawie badania przeprowadzonego przez SMG/KRC MillwardBrown.

LISTOPAD 2011

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

RAPORT PRZYGOTOWANY NA ZLECENIE
KSP LEGAL & TAX ADVICE

RAPORT PRZYGOTOWAŁA AGENCJA MEDIALNA MM CONSULTANTS

SPIS TREŚCI

7	WSTEP
9	GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI BADANIE NA GMINACH
10	Nota metodologiczna
11	Prowadzenie działalności w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców na terenie gminy
15	Odbiór odpadów od mieszkańców
18	Instalacje do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych spełniające wymogi tzw. Instalacji Regionalnej
20	Współpraca z innymi gminami
21	Plany związane ze zmianą ustaw
24	Koszty i forma opłaty za odbiór odpadów
28	GOSPODAROWANIE ODPADAMI KOMUNALNYMI BADANIE NA PRZEDSIĘBIORSTWACH
29	Nota metodologiczna
30	Charakterystyka firm prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami
36	Plany związane ze zmianą ustaw
47	UMOWA O WYWÓZ ODPADÓW – KONSTRUKCJA PRAWNA
48	Umowa o odbiór odpadów – uwagi ogólne
49	Wybór przedsiębiorcy odbierającego odpady
50	Umowa – uwagi szczególne
53	Cena usługi, jej ekwiwalentność
53	Kontrola wykonania umowy
54	Podsumowanie
55	KTO ZAPŁACI ZA ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH?
56	Ile trzeba będzie zapłacić za wywóz prywatnych śmieci?
57	Czy opłata śmieciowa to podatek?
59	Od kiedy nowe obowiązki?
60	REGIONALNE INSTALACJE DO PRZETWARZANIA ODPADÓW
62	Regionalna Instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych – legalna definicja pojęcia
63	Wojewódzkie plany gospodarowania odpadami komunalnymi – przyznanie statusu Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych
64	Zakłady gospodarowania odpadami komunalnymi funkcjonujące przed 1 stycznia 2012 roku
65	Zakłady gospodarowania odpadami powstałe po 1 stycznia 2012 roku.
68	ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA ZA SZKODY WYRZĄDZONE W ŚRODOWISKU
69	Prawo europejskie
71	Zniszczenie środowiska
73	Wykroczenia w zakresie gospodarowania odpadami
73	Odpowiedzialność karna spółki
75	Organy prowadzące postępowania karne
77	GOSPODARKA ODPADAMI: POSTĘP CZY PROBLEM?
79	Będzie lepiej, choć nieco drożej
80	Spalarnie to dobry kierunek
81	AUTORZY

*„Przyroda nie zna nagrody ni kary,
zna tylko konsekwencje.”*

R. Ingersoll

WSTĘP

Pieniądze nie śmierdzą, śmieci owszem, chociaż kiedy zajmuje się nimi profesjonalny przedsiębiorca, trochę mniej lub w ogóle – dosłownie i w przenośni.

O odpadach myślimy najczęściej w kategoriach estetycznych, kierując się potrzebą ich usunięcia. Jak? Gdzie? Nieważne, byle szybko i skutecznie. Świat bez odpadów to coś czego oczekujemy, nie wdając się w dalsze rozważania. Jednak spędzając zimowe ferie w alpejskich kurortach, jesteśmy bliżej pytania w jaki sposób i przez kogo odpady są usuwane. Niejeden przyjezdny dostał „burę” za wyrzucenie puszki nie do tego pojemnika, bo nigdy wcześniej nie zastanawiał się dlaczego mieszkańcy przywiązują do tego dużą wagę.

1 stycznia 2012 roku wchodzi w życie nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która nakłada na gminy znacznie szersze obowiązki gospodarowania odpadami. Po latach funkcjonowania w realiach gospodarki rynkowej stajemy przed kolejnymi wyzwaniami mentalnymi. Nasza wolność, w tym wolność funkcjonowania we wspólnocie gminnej, będzie doznawała pewnych ograniczeń. Ograniczając wolność mieszkańców co do możliwości indywidualnego zawierania i wyboru umów o wywóz odpadów, ustawodawca zdecydował się na ochronę innych wartości, środowiska i estetyki otoczenia. Z całą pewnością przez lata nie osiągniemy standardów estetycznych i funkcjonalnych takich krajów jak Szwajcaria czy Austria. Jednak samo utrzymanie tego kierunku pozwoli poprawić zarówno środowisko naturalne, jak i nasze myślenie o nim.

Obowiązek kompleksowego prowadzenia gospodarki odpadami spadnie na lokalne wspólnoty samorządowe i to one będą musiały przeprowadzić swoich mieszkańców przez skomplikowany proces reformy gospodarki odpadami. Zmiana ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wymusza także współpracę pomiędzy samorządami i przedsiębiorcami, zatem gmina nie tyle prowadzić będzie gospodarkę odpadami, ile ją zorganizuje. Ustawodawca wyraźnie eksponuje rolę gminy jako regulatora rynku.

Samorządy prowadząc racjonalną i przemyślaną gospodarkę odpadami i wybierając rzetelnego i wiarygodnego partnera, mogą z jednej strony usprawnić gospodarkę odpadami na swoim terytorium, a z drugiej strony pozwolić profesjonalnym przedsiębiorcom na prowadzenie biznesu, gdzie pieniądze pobierane faktycznie od mieszkańców będą wprost przekładały się na nowoczesne stacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz nowoczesne procesy utylizacji.

Możliwe są dwa kierunki rozwoju sytuacji: kontrolowany przepływ odpadów sprawnie zarządzany przez profesjonalistów lub ciągle funkcjonujące dzikie wysypiska i brak kontroli nad odpadami. Jedno jest pewne, nie możemy zostać w tym miejscu, w którym jesteśmy, bo zmieniło się prawo. Przed nami rok 2012, który z punktu widzenia znowelizowanej ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach będzie bardzo ważny. Niewątpliwie w wielu miejscach nowelizacja ustawy spowoduje chaos, gdzie indziej od razu zadziałają nowe mechanizmy, które usprawnią gospodarkę odpadami.

Przedstawiamy Państwu raport, który pozwoli uzmysłwić sobie, w jakim miejscu znajduje się aktualnie gospodarka odpadami w polskich gminach. Celem badania była próba ustalenia aktualnej roli samorządów w zarządzaniu strumieniem odpadów, wskazanie poziomu współpracy pomiędzy samorządami oraz samorządami i przedsiębiorcami. Wiele miejsca poświęcono kwestii instalacji przetwarzania odpadów, które będą kluczowymi punktami w gospodarce odpadami komunalnymi. Badaniem objęto także firmy prowadzące działalność w zakresie gospodarki odpadami. Pytania im zadane dotyczyły przygotowania kapitałowego i organizacyjnego do nadchodzących zmian, planów inwestycyjnych, w szczególności zaangażowania się w budowę i prowadzenie stacji przetwórstwa odpadów, a także gotowości do podjęcia bieżącej współpracy z gminami.

Mamy nadzieję, że informacje przedstawione w raporcie będą pomocne przy przygotowaniu przetargów, opracowaniu długofalowej polityki odpadowej oraz przyczynią się do wzmocnienia sektora komunalnego w Polsce. Wierzmy, że odpowiednie przygotowanie analityczne pozwoli na zminimalizowanie, czy wręcz wyeliminowanie błędów w początkowym okresie działania pod rządami znowelizowanej ustawy.

*r.pr. Tomasz Srokosz
Partner w kancelarii KSP Legal&Tax Advice*

BADANIA

GOSPODAROWANIE
ODPADAMI KOMUNALNYMI
BADANIE NA GMINACH

Nota metodologiczna

Cel badania:

- Celem badania było uzyskanie wiedzy na temat sposobu gospodarowania zmieszanyimi odpadami komunalnymi od mieszkańców na terenie gmin, w zakresie: rodzaju podmiotów uprawionych do prowadzenia tego rodzaju działalności, działających na terenie gminy instalacji oraz w zakresie przepisów określających częstotliwość i stawki za odbiór odpadów komunalnych oraz selektywnie gromadzonych.
- Celem badania było również określenie planów gminy na przyszłość w związku ze zmianą ustaw regulujących gospodarkę odpadami komunalnymi – Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Ustawy o odpadach.

Próba:

- Badanie przeprowadzone zostało na próbie 80 gmin z terenu całej Polski. Próba została dobrana proporcjonalnie, w podziale na 16 województw zgodnie z rzeczywistym udziałem tych jednostek w podziale administracyjnym Polski oraz zróżnicowana na trzy typy gmin: miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie.
- Wywiady w gminach przeprowadzone zostały w urzędach gmin, z osobami decyzyjnymi – w zależności od gminy - z Referatu / Działu Gospodarki Komunalnej lub Wydziału Ochrony Środowiska.

Metoda:

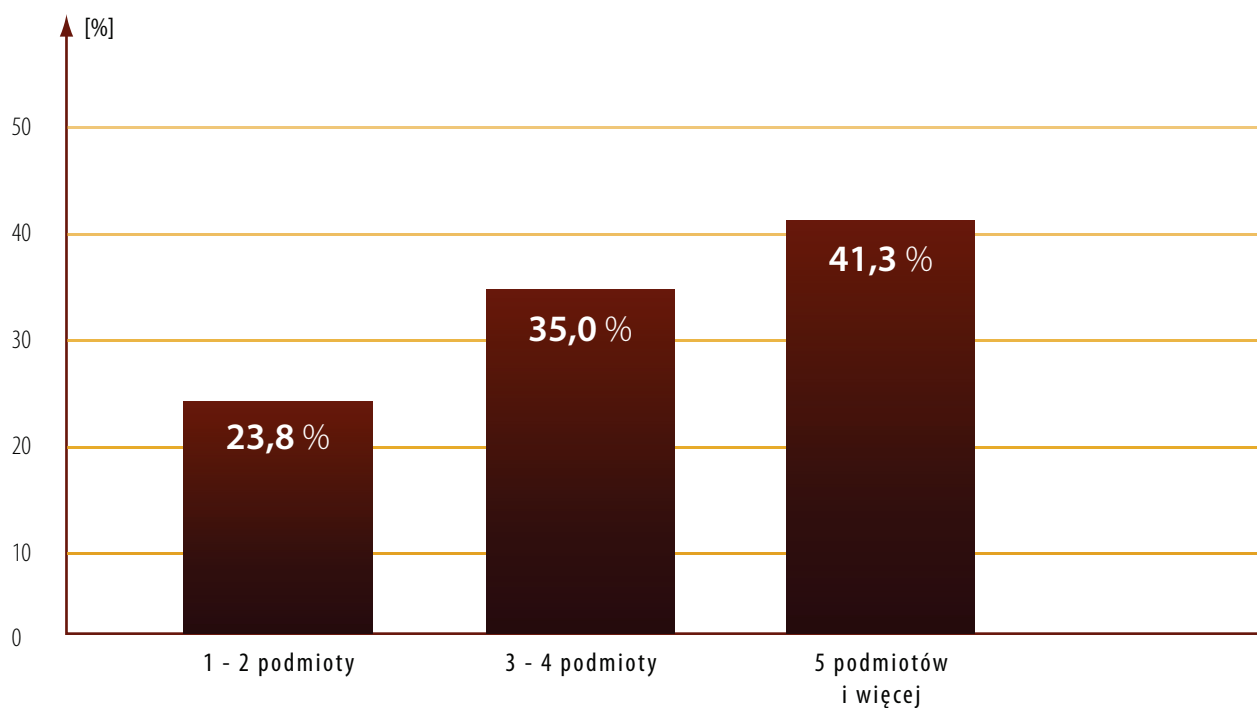
Badanie przeprowadzone zostało metodą wywiadów telefonicznych (CATI).

Prowadzenie działalności w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców na terenie gminy

Wykres 1

Liczba podmiotów na terenie gminy posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców

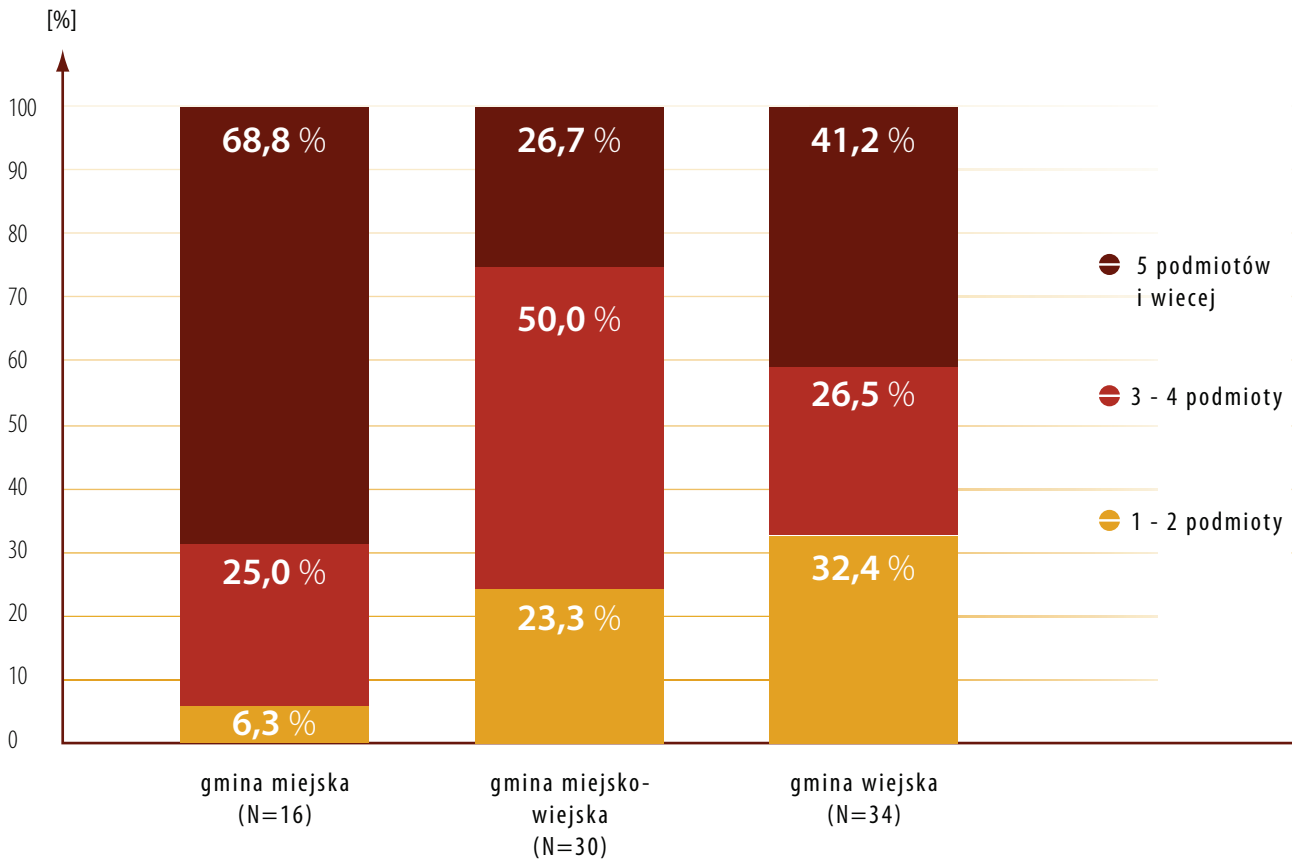
podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

Wykres 2

Liczba przedsiębiorców na terenie gminy posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców

podstawa: gminy miejskie / miejsko-wiejskie / wiejskie

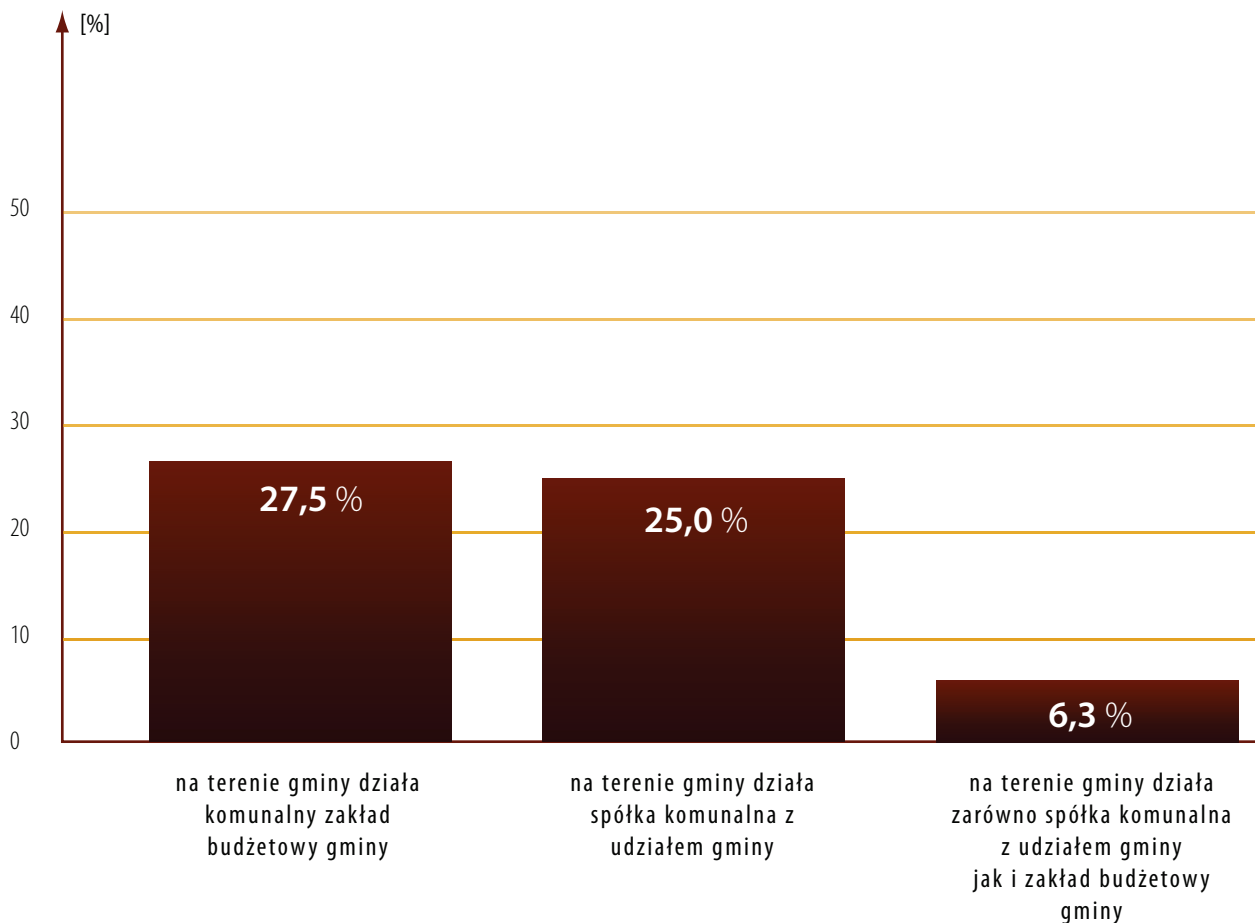

W przypadku gmin miejskich, w większości przypadków możliwy jest podział rynku odbioru odpadów pomiędzydziałające na rynku firmy. Natomiast w przypadku pozostałych gmin, wydaje się, że część podmiotów będzie zmuszona zakończyć obecnie prowadzoną działalność. Z uwagi na zmiany w prawie, które zostaną wprowadzone od 1 stycznia 2012 roku, w większości przypadków wybrany zostanie jeden przedsiębiorca, którego zadaniem będzie odbiór odpadów. Konkurencja w przetargach będzie zatem zacięta. Można się spodziewać, że składane oferty cenowe będą przewidywać minimalny zysk lub jego brak, aby cena mogła wzrosnąć w następnym przetargu, po zakończeniu działalności przez konkurencję.

Wykres 3

Spółki komunalne z udziałem gminy / zakłady budżetowe gminy działające na terenie gminy w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

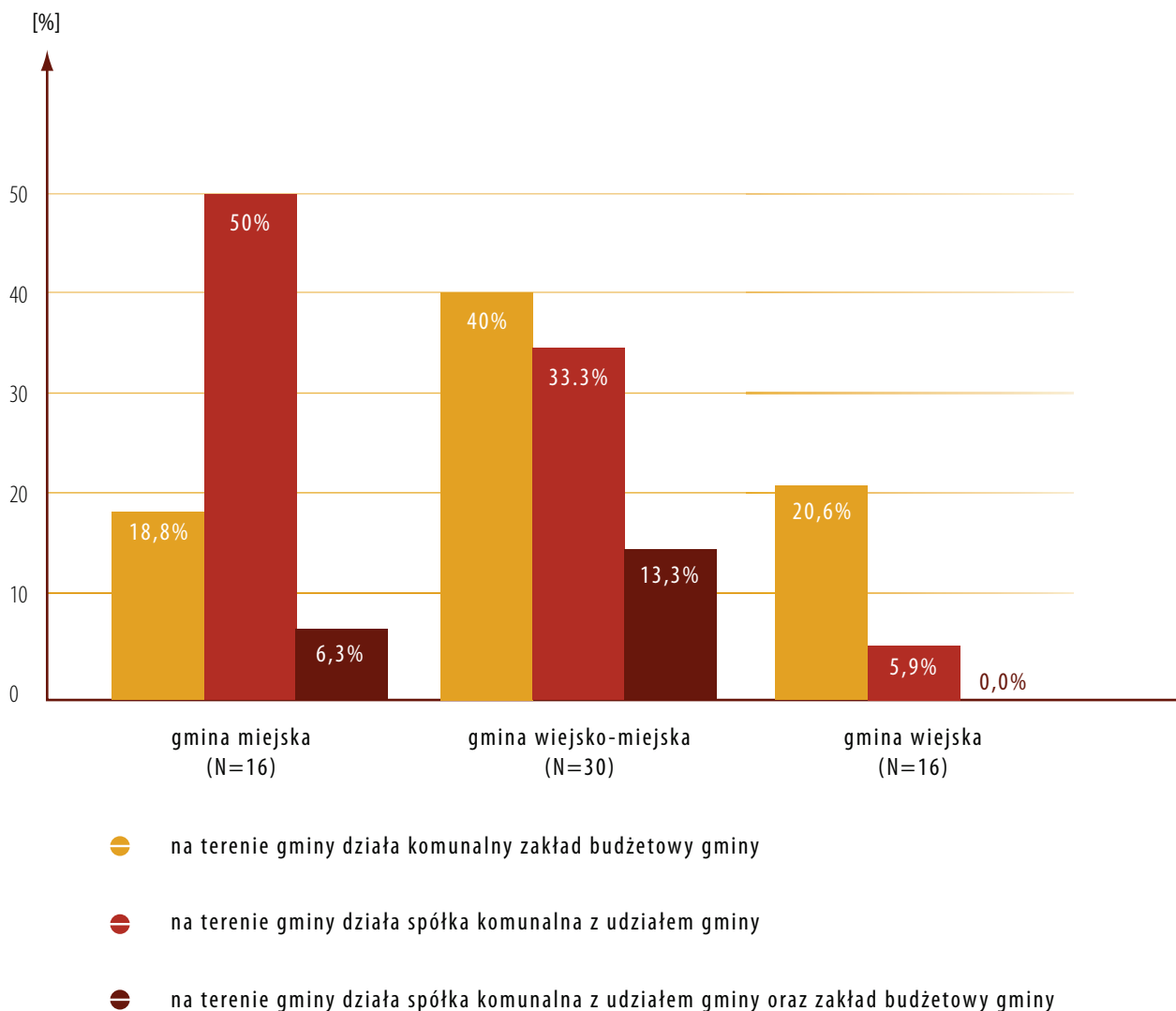

Działalność w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych to wciąż domena gminy działającej jako zakład budżetowy lub spółka komunalna.

Wykres 4

Spółki komunalne z udziałem gminy / zakłady budżetowe gminy działające na terenie gminy w zakresie odbioru zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców

podstawa: gminy miejskie / miejsko-wiejskie / wiejskie

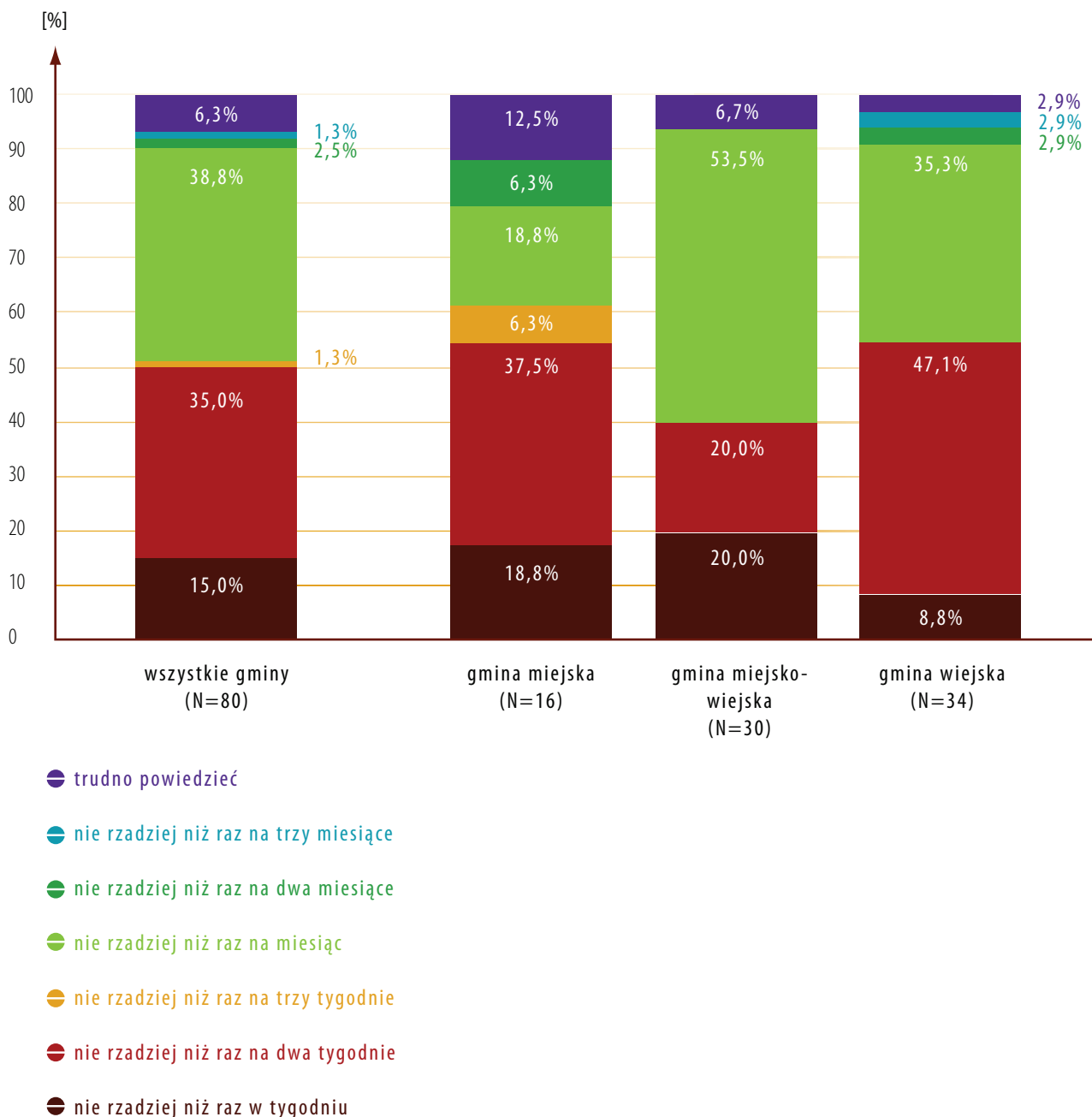

Większość gmin realizuje obecnie swoje zadania z zakresu gospodarki odpadami przy pomocy jednostek gminy lub spółek komunalnych. Gminy miejskie przyjęły jako podstawową formę realizowania zadań z zakresu gospodarowania odpadami spółkę prawa handlowego. Jest to dobra forma np. do przyszłej prywatyzacji lub realizacji projektu partnerstwa publiczno-prywatnego.

Odbiór odpadów od mieszkańców

Wykres 5

Minimalna częstotliwość odbioru zmieszanych odpadów od mieszkańców

Odpady komunalne są obecnie odbierane z gospodarstw domowych najczęściej raz w miesiącu. Pozwala to na objęcie stosunkowo dużego obszaru jednym pojazdem do transportu odpadów. Widoczne są jednak różnice pomiędzy gminami miejskimi a wiejskimi w częstotliwości odbioru.

Jaka jest w gminie maksymalna, dopuszczona regulaminem stawka za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców?

Rodzaj odpowiedzi	liczba gmin, które wymieniły daną odpowiedź
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: do 20 zł / m ³	6 gmin
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: 21-50 zł / m ³	3 gminy
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: 51-80 zł / m ³	4 gminy
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: powyżej 80 zł / m ³	7 gmin
20 zł za pojemnik 120 l	3 gminy
9,60 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
12 zł za pojemnik 110 l	1 gmina
12,50 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
25 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
30 zł za pojemnik 240 l	1 gmina
20 zł za pojemnik 240 l	1 gmina
24 zł za pojemnik 110-120 l / 48 zł za pojemnik 240 l / 220 zł za pojemnik 1100 l	1 gmina
12,10 zł za pojemnik 110 l	1 gmina
14 zł za pojemnik 120 l oraz 70 zł za pojemnik 1100 l	1 gmina
12,78 zł za pojemnik 110 l / 15,50 zł za pojemnik 120 l / 23,20 zł za pojemnik 190 l /26,50 zł za pojemnik 240 l / 72,69 zł za pojemnik 1100 l	1 gmina
25 zł za pojemnik 0,12 m ³ / 38 zł za pojemnik 0,24 m ³ / 85 zł za pojemnik 1,1 m ³	1 gmina
11,50 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
15 zł za pojemnik 110 l	1 gmina
18 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
16 zł od nieruchomości zabudowanej	1 gmina
190 zł za 1 tonę	1 gmina
180 zł za 1 tonę	1 gmina
200 zł za 1 tonę	1 gmina
w gminie nie ma określonej stawki / nie ma regulacji / uchwały / nie ma ograniczeń (firmy indywidualnie ustalają stawki)	12 gmin
trudno powiedzieć / nie pamiętam / brak odpowiedzi	27 gmin

Jaka jest w gminie maksymalna, dopuszczona regulaminem stawka za odbiór odpadów selektywnie gromadzonych?

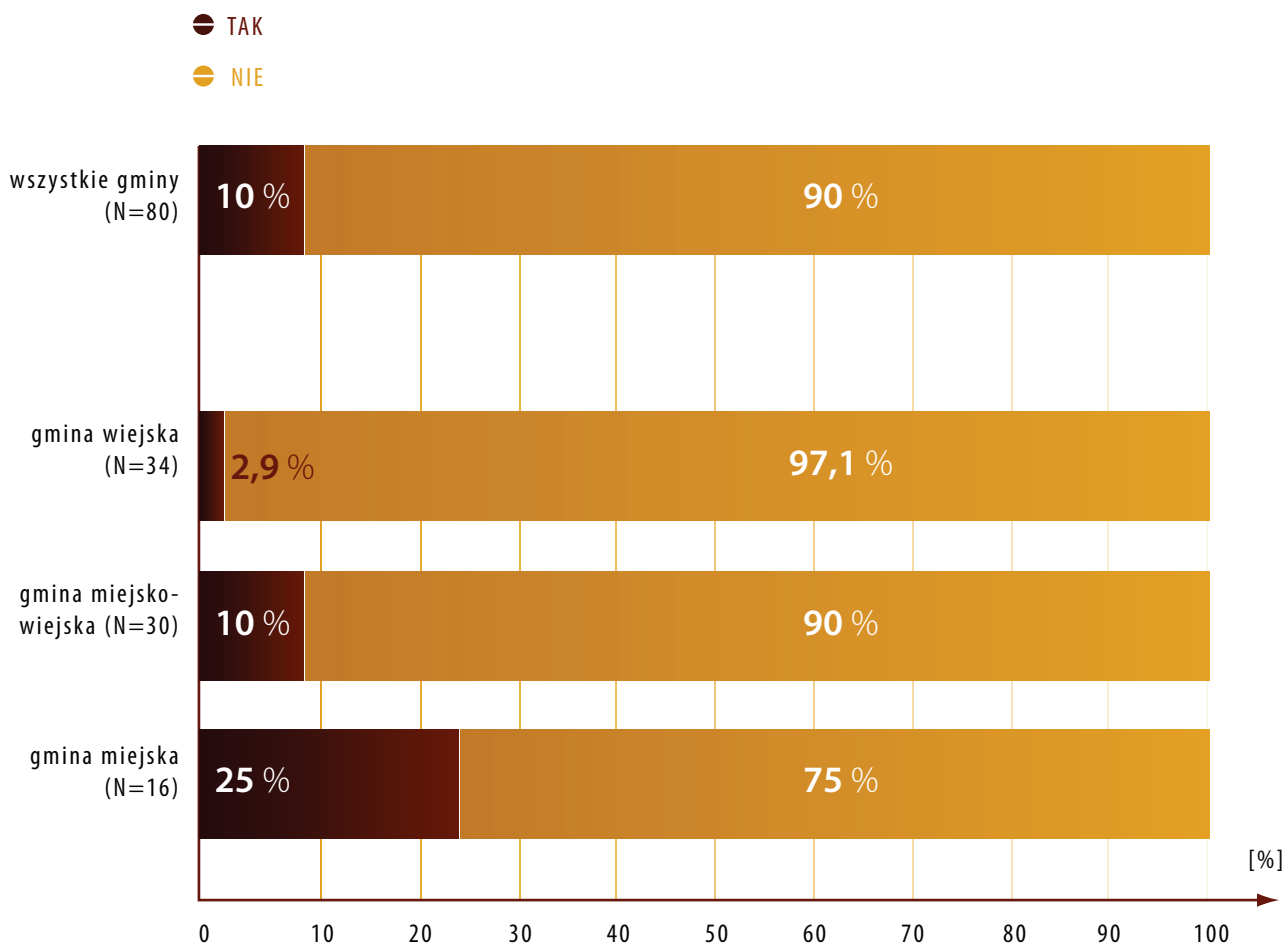
Rodzaj odpowiedzi	liczba gmin, które wymieniły daną odpowiedź
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: do 30 zł / m ³	4 gminy
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: 56-60 zł / m ³	3 gminy
stawka za odbiór 1 m ³ odpadów: ponad 60 zł / m ³	5 gmin
12 zł za pojemnik 100 l	1 gmina
15 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
22,50 zł za pojemnik 120 l	1 gmina
3zł za worek 120 l	1 gmina
4 zł za worek 120 l	1 gmina
7 zł za worek 120 l	1 gmina
1,20 zł od osoby za miesiąc	1 gmina
20 zł za tonę	1 gmina
nie ma takiej regulacji / uchwały / ograniczeń (firmy regulują indywidualne stawki)	15 gmin
nieodpłatnie dla mieszkańców	25 gmin
trudno powiedzieć / nie pamiętam / brak odpowiedzi	20 gmin

Koszty odbioru selektywnie zebranych odpadów z gospodarstw domowych nie są znacząco wyższe niż koszty zmieszanych odpadów komunalnych. W dużej części gmin odbiór odpadów gromadzonych selektywnie jest dokonywany nieodpłatnie.

Instalacje do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych spełniające wymogi tzw. Instalacji Regionalnej

Wykres 6

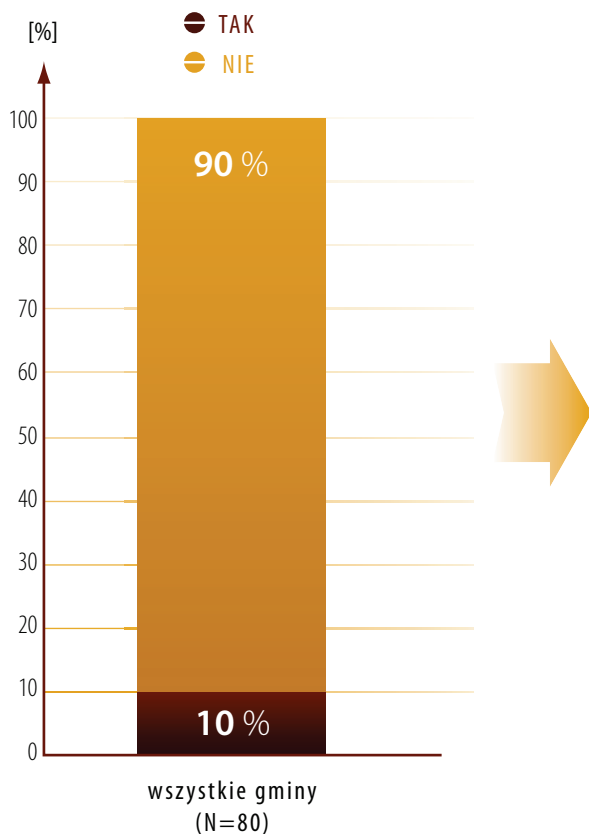
Czy na terenie gminy działają instalacje służące do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych spełniające wymogi tzw. Instalacji Regionalnej?

Przyjęta przez Sejm 4 lipca 011 r. nowelizacja Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, wprowadziła do krajowego systemu prawnego pojęcie regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. Instalacja Regionalna). Definicję pojęcia Instalacji Regionalnej zawiera art. 4 ust. 1 lit. e Ustawy nowelizującej.

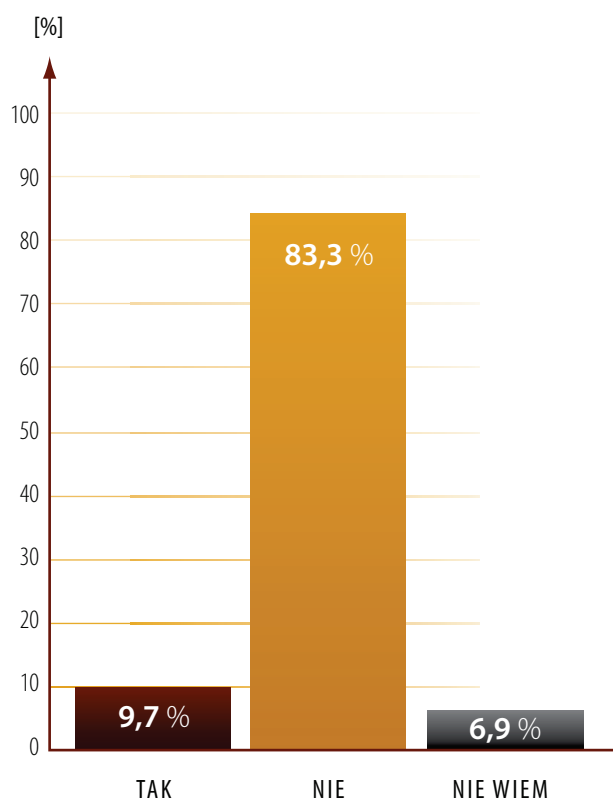
Wykres 7

Czy na terenie gminy działają instalacje służące do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych spełniające wymogi tzw. Instalacji Regionalnej?

Wykres 8

Czy na terenie gminy wydano prawomocne decyzje o uwarunkowaniach środowiskowych dla inwestycji spełniających kryteria Instalacji Regionalnej?

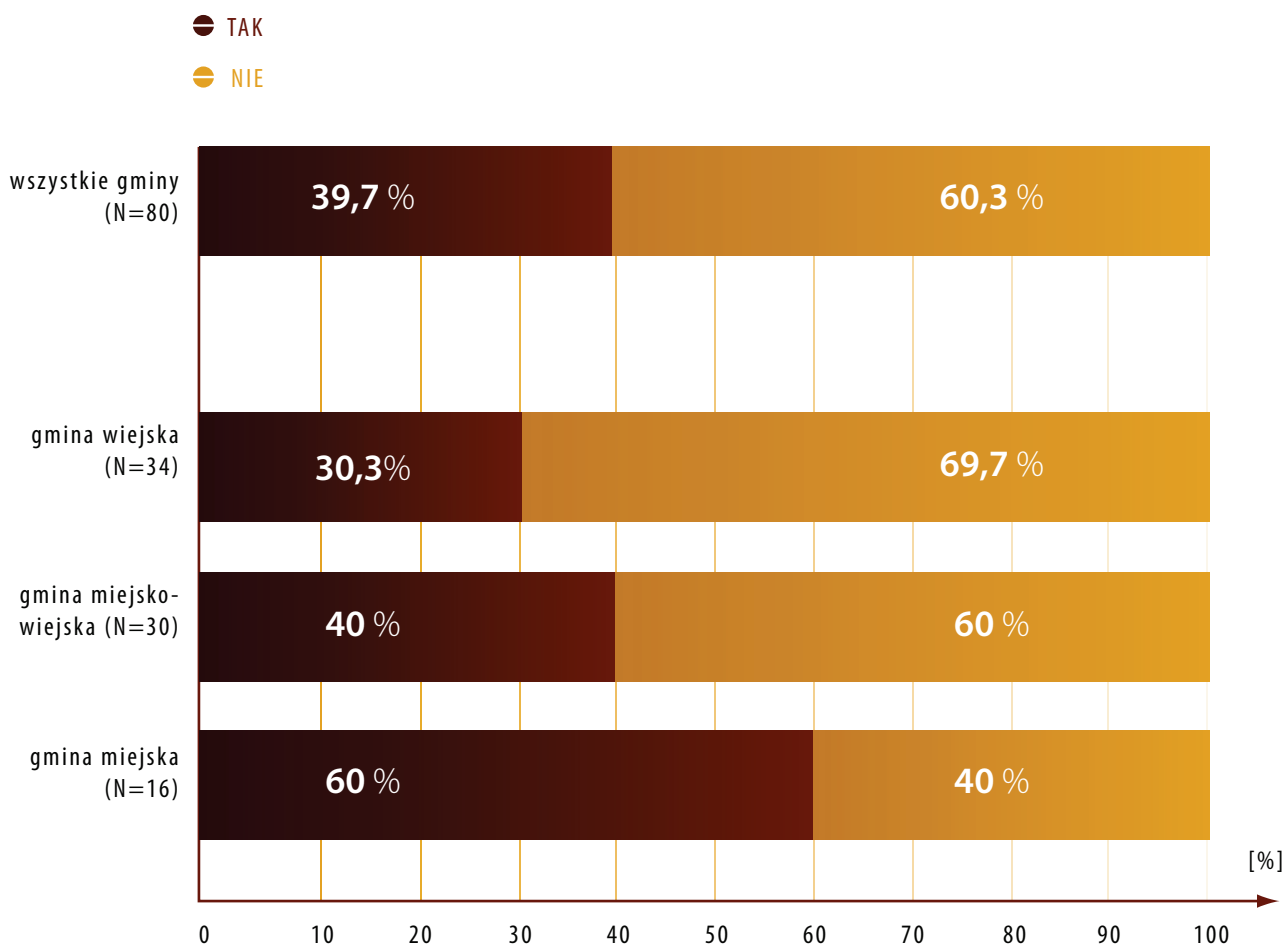

Na kilka miesięcy przed wejściem w życie nowych regulacji istnieje bardzo mała liczba instalacji, które mogą zostać zakwalifikowane jako Instalacje Regionalne. Niezbędne będą zatem wysokie nakłady na budowę nowych instalacji lub rozbudowę obecnych, które dotychczas są zarządzane przez gminy lub spółki gminne, w celu spełnienia wymogów ustawy o odpadach oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w nowym brzmieniu. Oznacza to nadejście swego rodzaju „boomu” w budowie instalacji przetwarzających odpady komunalne. Z drugiej strony (wykres 8), instalacje obecnie funkcjonujące w prywatnych rękach będą prawdopodobnie kończyły swoją działalność z uwagi na brak możliwości ich przekształcenia w Instalacje Regionalne, gdyż tym samym staną się nierentowne (chyba, że ich właścicielem staną się jednostki samorządu terytorialnego, które będą mogły ogłosić przetarg na ich rozbudowę).

Współpraca z innymi gminami

Wykres 9

Czy gmina współpracuje z innymi gminami - np. w ramach związku gmin lub umów - w zakresie odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, poprzez wspólne prowadzenie instalacji odzysku zmieszanych odpadów komunalnych?

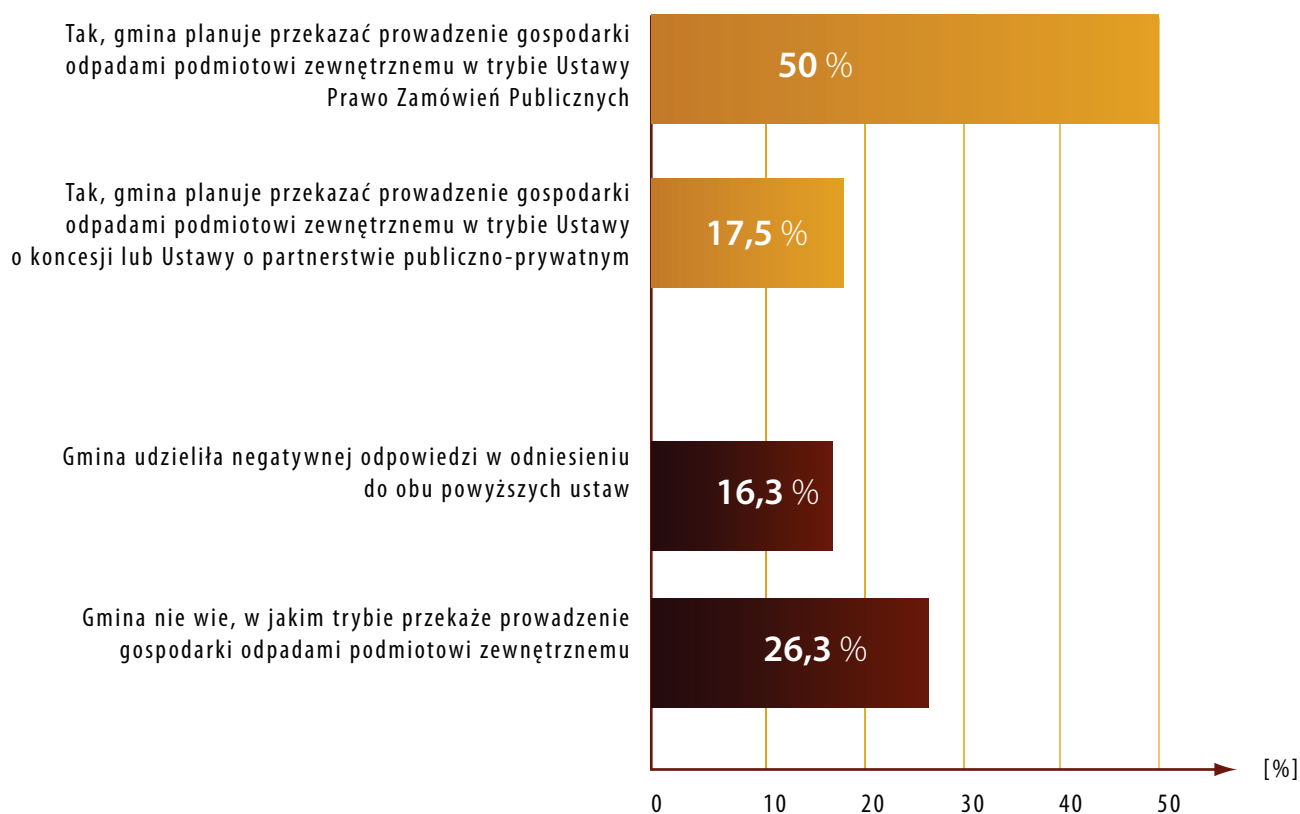

Dotychczasowy brak współpracy, zwłaszcza mniejszych gmin z sąsiednimi jednostkami samorządowymi może budzić niepokój. Współpraca taka, bądź to w drodze porozumień lub związków komunalnych w celu realizacji Instalacji Regionalnych, będzie obecnie wysoce pożądana i ekonomicznie efektywna.

Plany związane ze zmianą ustaw

Wykres 10

Czy w związku ze zmianą, między innymi, Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Ustawy o odpadach, gmina planuje przekazać prowadzenie gospodarki odpadami podmiotowi zewnętrznemu?

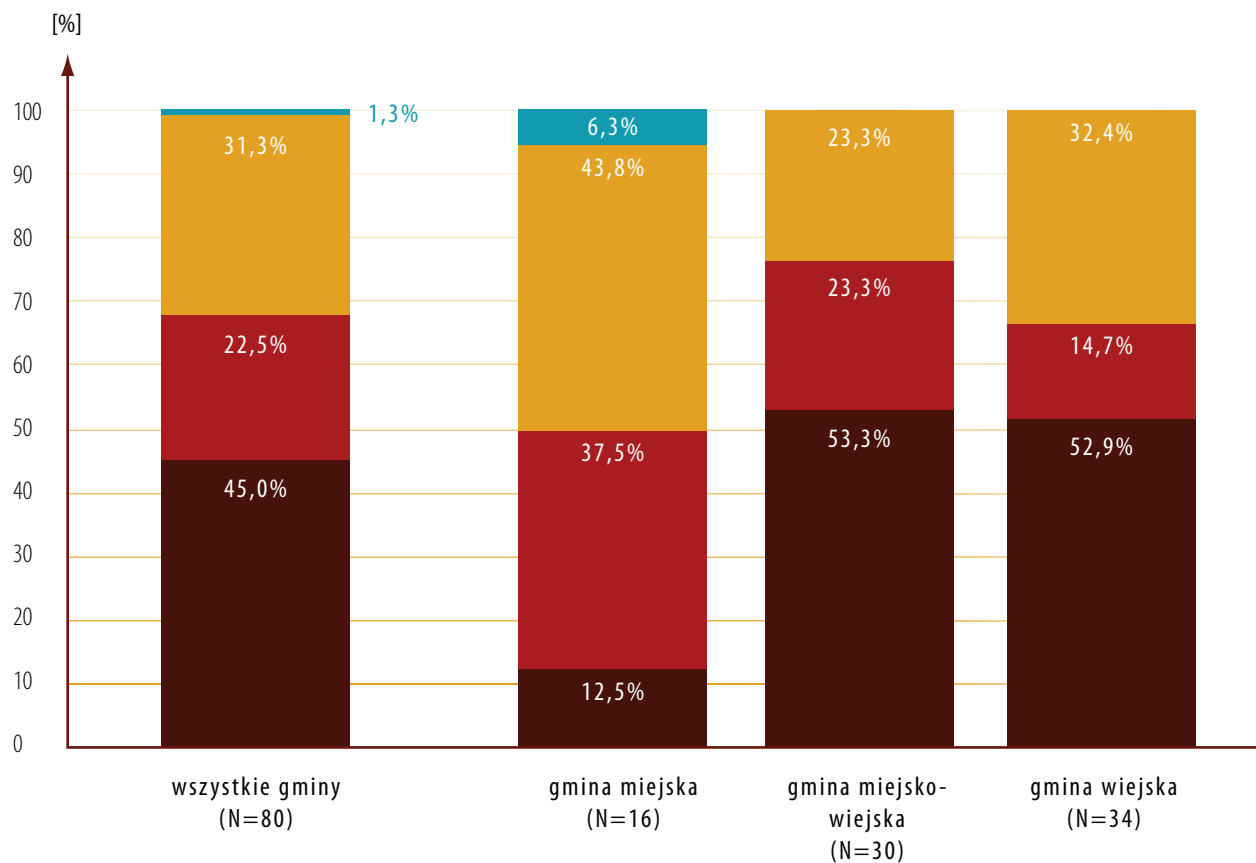

Badanie pokazuje, że ponad 26% gmin nie zdecydowało jeszcze w jakim trybie przekaże prowadzenie gospodarki odpadami podmiotowi zewnętrznemu. Gminy mają jednak świadomość nadchodzących zmian w prawie.

Wykres 11

Czy gmina zamierza wyłonić na swoim terenie więcej niż jeden podmiot zewnętrzny do prowadzenia gospodarki odpadami komunalnymi odbieranymi od mieszkańców?

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

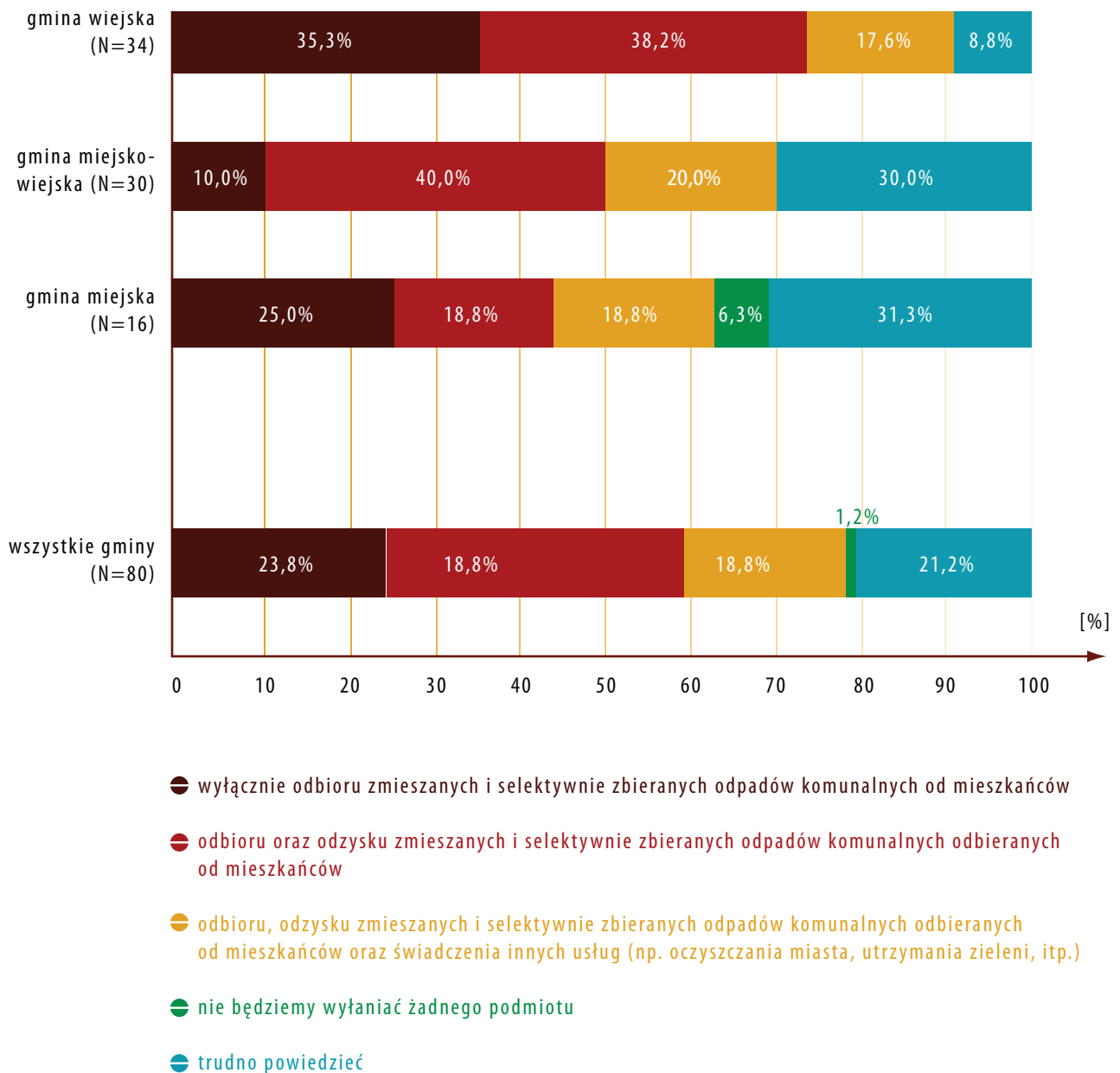
- nie będziemy wyłaniać żadnego podmiotu
- trudno powiedzieć
- zamierzamy wyłonić więcej niż jeden podmiot
- zamierzamy wyłonić tylko jeden podmiot

Świadomość nadchodzących zmian prawa w zakresie Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach oraz Ustawy o odpadach jest w niektórych gminach bardzo niska. Tymczasem w celu wypełnienia wszystkich obowiązków ciążących na samorządach, już obecnie niezbędne jest wykonanie pierwszych kroków zmierzających do podjęcia niezbędnych uchwał.

Wykres 12

Gmina zamierza wyłonić podmiotowi zewnętrznemu zlecić gospodarowanie odpadami komunalnymi odbieranymi od mieszkańców w zakresie:

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

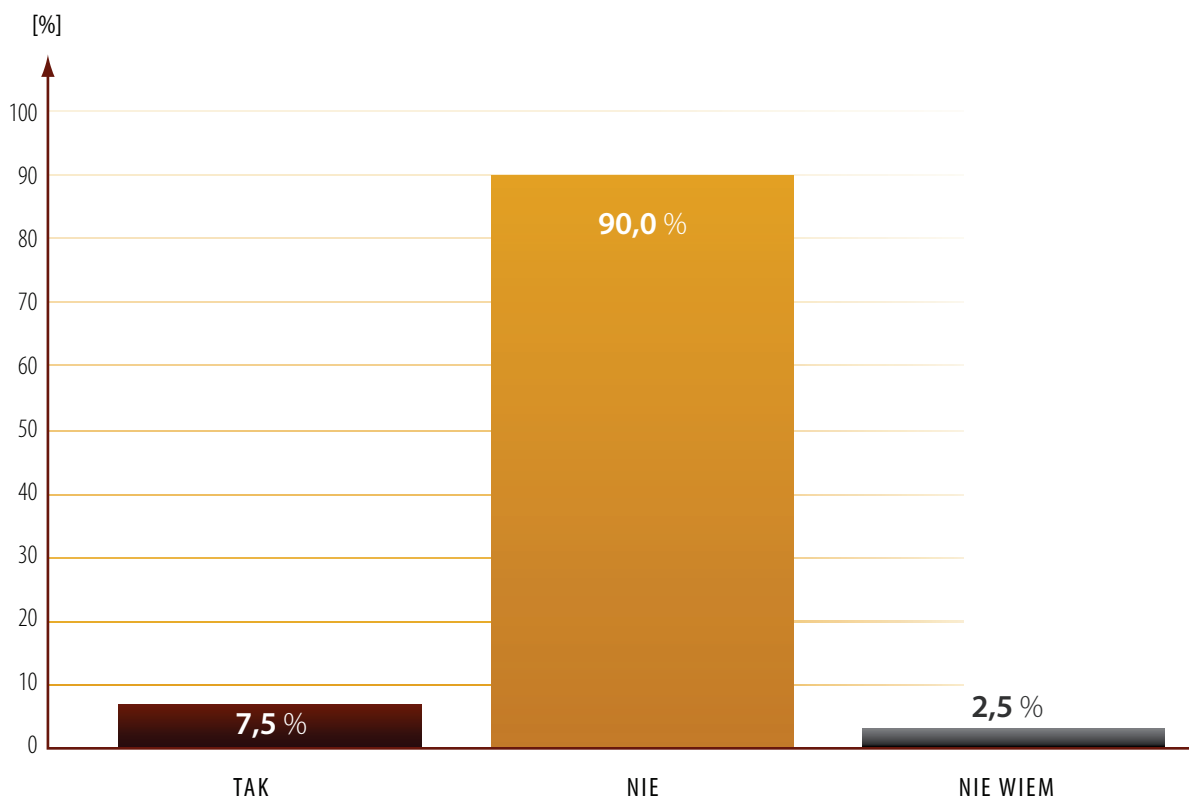
W przeważającej większości podmioty zamierzające prowadzić działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych będą zmuszone dokonać inwestycji również w dodatkowy sprzęt oraz zatrudnić dodatkowych pracowników. Gminy zamierzają jednocześnie zlecać dodatkowe czynności takie jak utrzymanie zieleni, oczyszczanie miasta, utrzymanie zimowe dróg itp., dzięki czemu będą mogły ograniczyć dotychczasowe koszty ponoszone w związku z tymi zadaniami.

Koszty i forma opłaty za odbiór odpadów

Wykres 13

Czy w związku ze zmianą Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz Ustawy o odpadach, gmina przygotowała symulację kosztów powierzenia gospodarki odpadami podmiotowi zewnętrznemu?

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

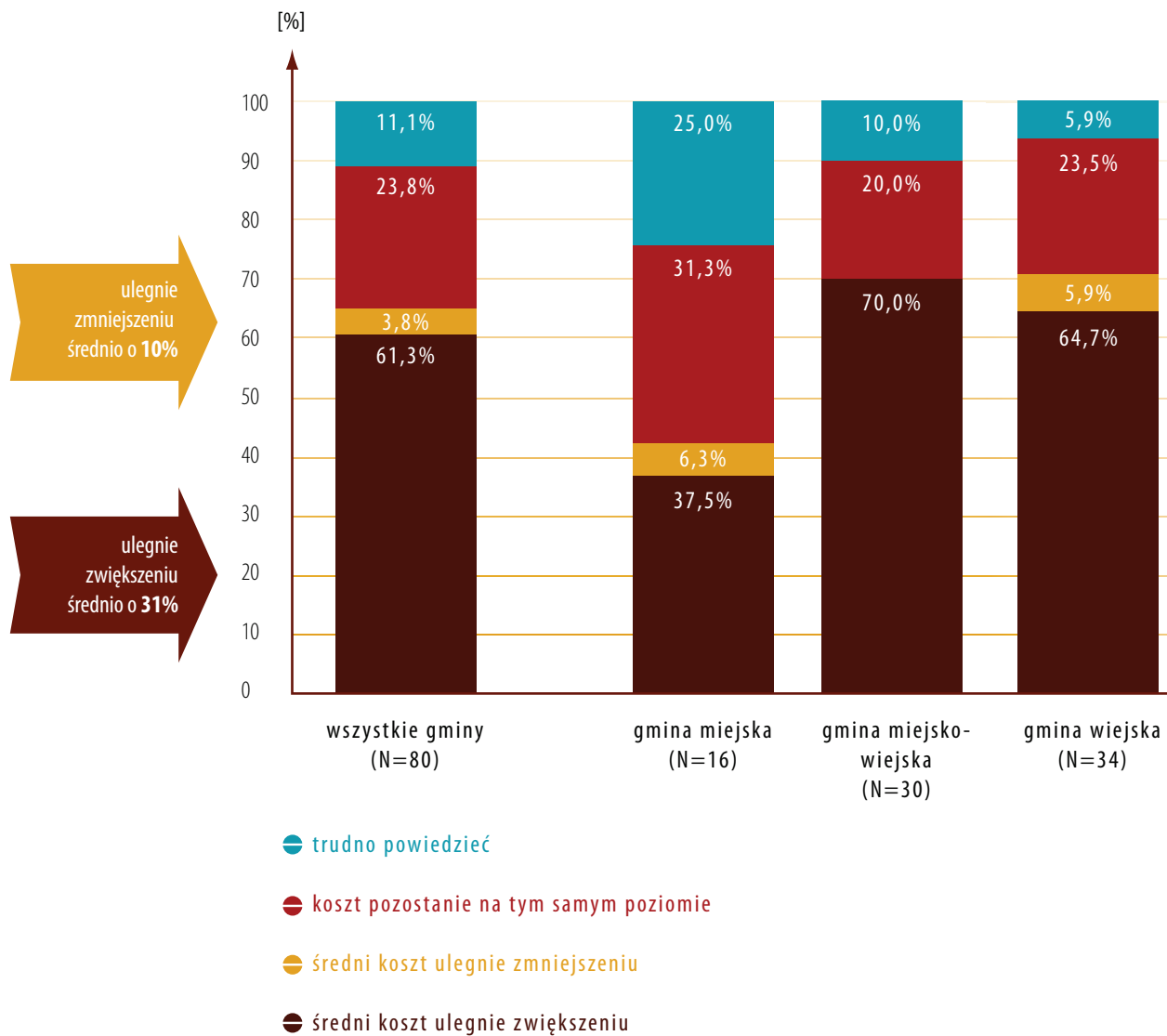

Tylko 7,5% badanych gmin oszacowało koszty odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Brak takiej kalkulacji może prowadzić do przypadkowości pierwszych „budżetów odpadowych”.

Wykres 14

Czy w wyniku zmian Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz Ustawy o odpadach, średni koszt odbioru odpadów ponoszony przez gospodarstwo domowe na terenie gminy ulegnie zmianie?

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

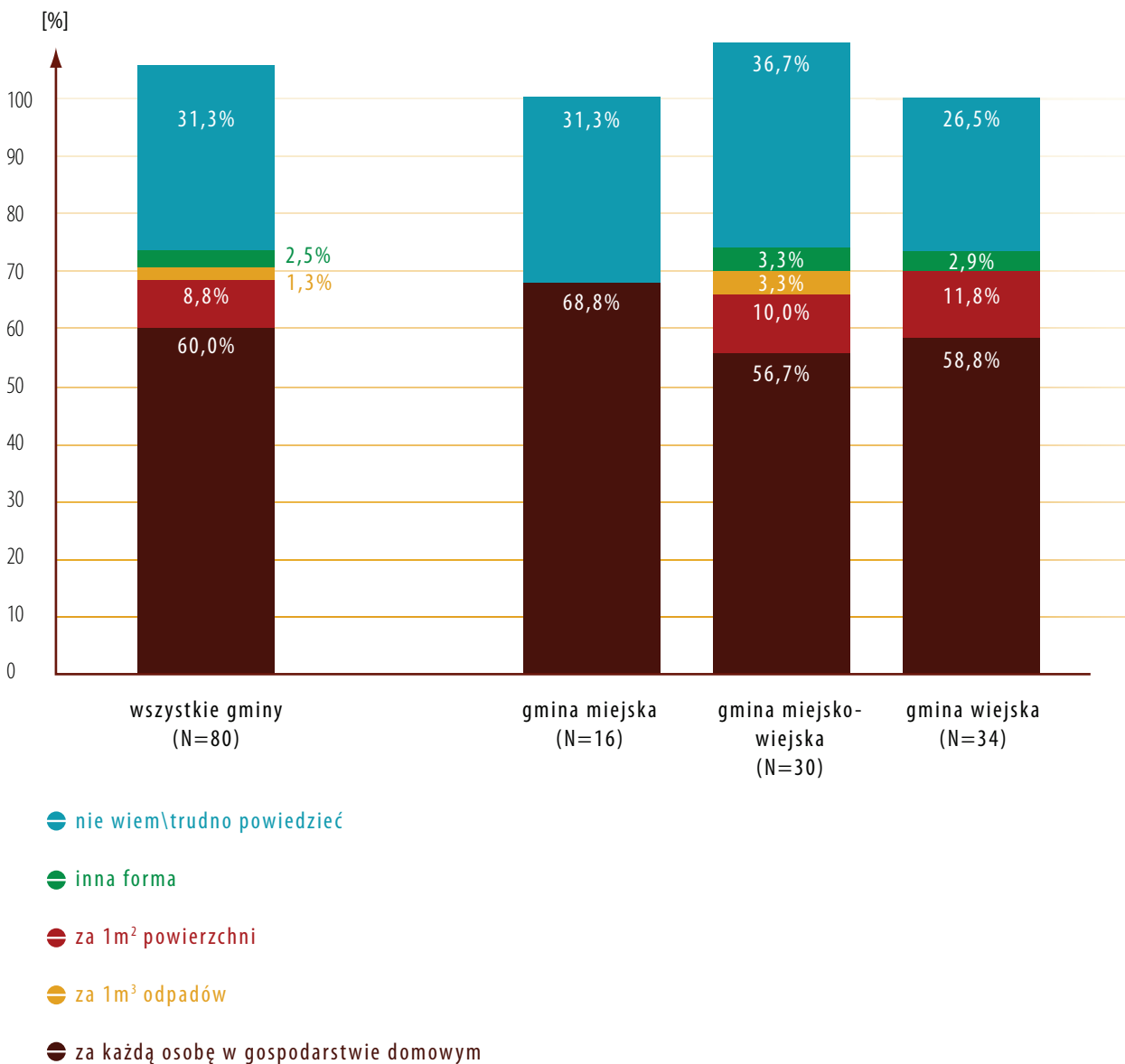

Gminy i przedsiębiorcy zgodnie oceniają, że nastąpi wzrost kosztów ponoszonych przez gospodarstwa domowe za wywóz odpadów komunalnych.

Wykres 15

Jaką formę opłaty za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców planuje wprowadzić gmina?

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

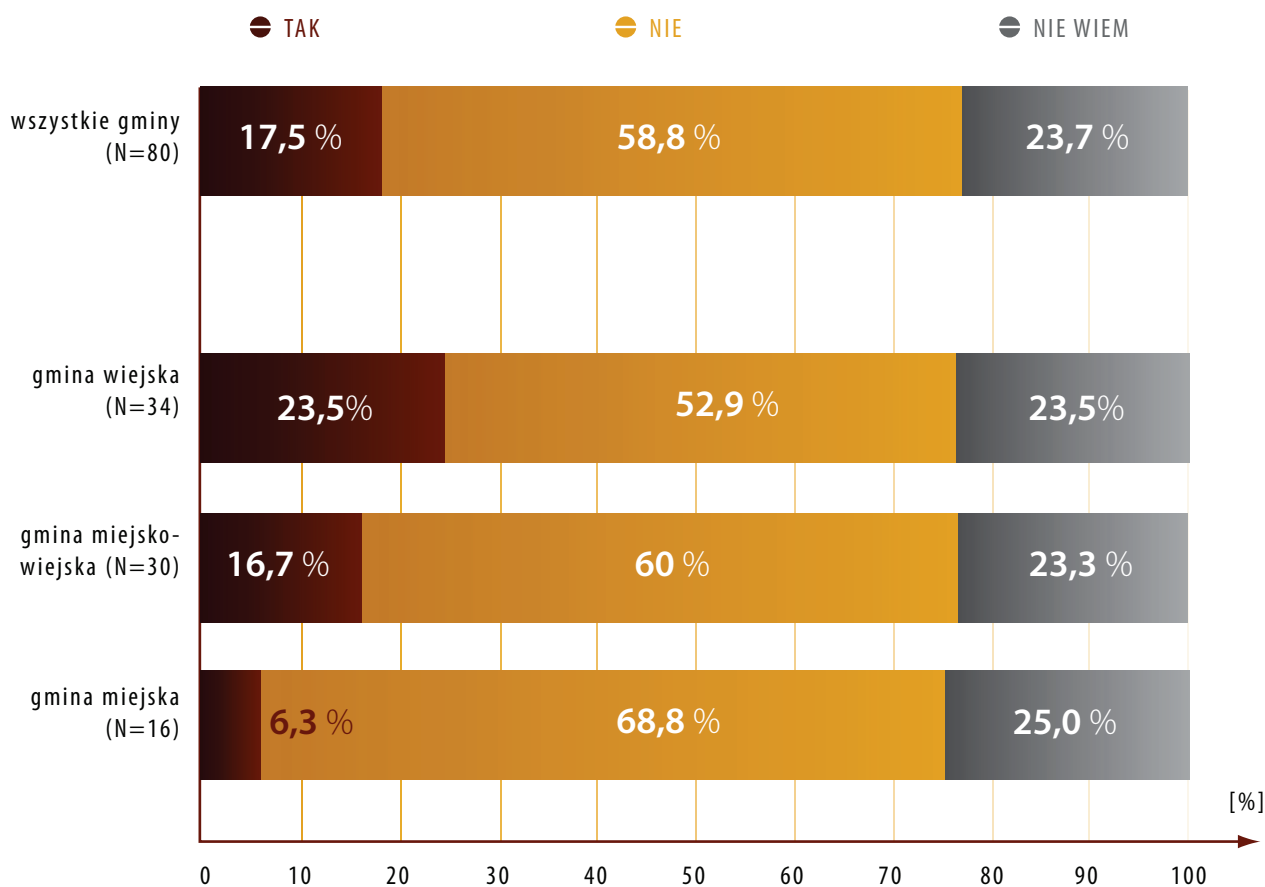

Koszt wywozu odpadów w przeważającej części będzie uzależniony od liczby osób zamieszkujących nieruchomości. Bazując na tej podstawie w najbardziej niekorzystnej sytuacji mogą się znaleźć gminy, w których osiedlają się w dużej liczbie mieszkańcy innych części kraju, jak np. Warszawa, w przypadku której szacuje się, że zamieszkuje ją od 2 do 3 razy więcej mieszkańców niż wskazują na to oficjalne dane.

Wykres 16

Czy gmina zamierza powierzyć zbieranie opłat za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców podmiotowi zewnętrznemu?

podstawa: wszystkie badane gminy; N=80

Gminy w przeważającej większości nie zamierzają zlecać poboru opłat za odbiór odpadów komunalnych podmiotom zewnętrznym, korzystając tym samym z obecnie dostępnych dla nich środków poboru opłat lokalnych.

BADANIA

GOSPODAROWANIE
ODPADAMI KOMUNALNYMI
BADANIE NA PRZEDSIĘBIORSTWACH

Nota metodologiczna

Cel badania:

- Celem badania było uzyskanie wiedzy na temat prowadzenia przez przedsiębiorstwa działalności w zakresie odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców, uwzględniając: zasięg i zakres prowadzonej działalności, częstotliwość, stawki za odbiór odpadów komunalnych oraz selektywnie gromadzonych oraz posiadanie / użytkowanie Instalacji Regionalnej.
- Celem badania było również określenie planów inwestycyjnych na przyszłość, w związku ze zmianą ustaw regulujących gospodarkę odpadami komunalnymi – Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Ustawy o odpadach.

Próba:

- Badanie przeprowadzone zostało na próbie 75 przedsiębiorstw z terenu całej Polski. Próba została zróżnicowana ze względu na typ własności: podmioty publiczne (komunalne / państwowe) oraz podmioty prywatne (sieciowe oraz lokalne), klasę wielkości miejscowości oraz województwo.
- Wywiady w przedsiębiorstwach przeprowadzone zostały z kompetentnymi informatorami (dyrekcją / kierownikami / specjalistami), zorientowanymi w bieżącej sytuacji oraz planach inwestycyjnych firmy.

Metoda:

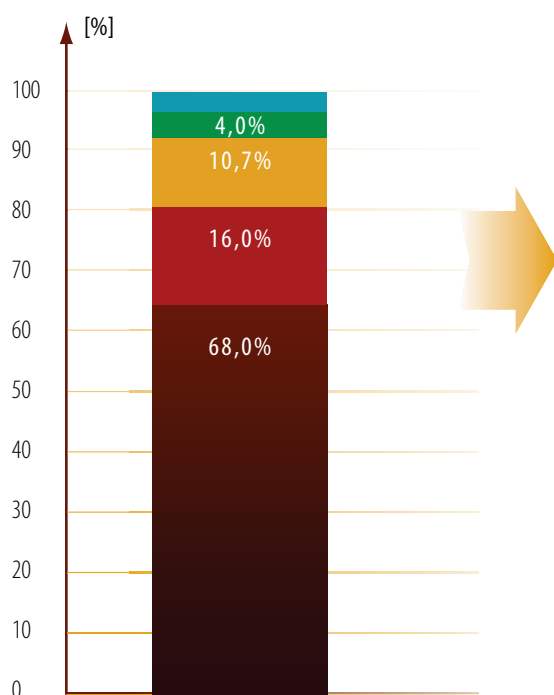
Badanie przeprowadzone zostało metodą wywiadów telefonicznych (CATI).

Charakterystyka firm prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami

Wykres 17

Jaka jest forma prawna przedsiębiorstwa?

podstawa: wszystkie badane przedsiębiorstwa; N=75

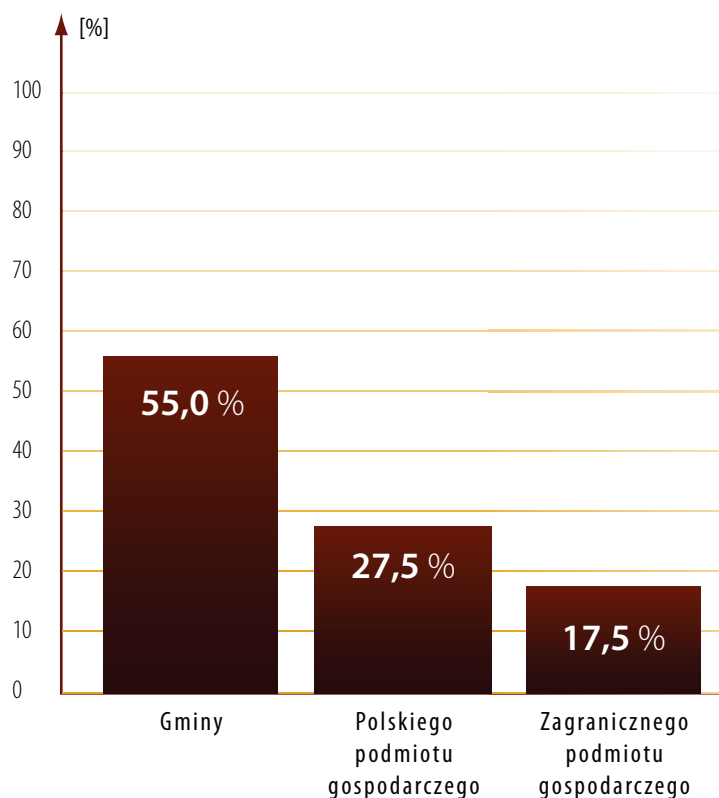
- Inna forma
- Spółka cywilna
- Zakład budżetowy gminy
- Indywidualna działalność gospodarcza
- Spółka prawa handlowego

Większość przedsiębiorców, zajmujących się obecnie gospodarowaniem odpadami, to spółki prawa handlowego. Jest to stosunkowo wygodna forma prowadzenia działalności gospodarczej zarówno dla podmiotów prywatnych, jak i dla gmin.

Wykres 18

W firmie większościowy kapitał zakładowy należy do:

podstawa: przedsiębiorstwa - spółki prawa handlowego; N=51

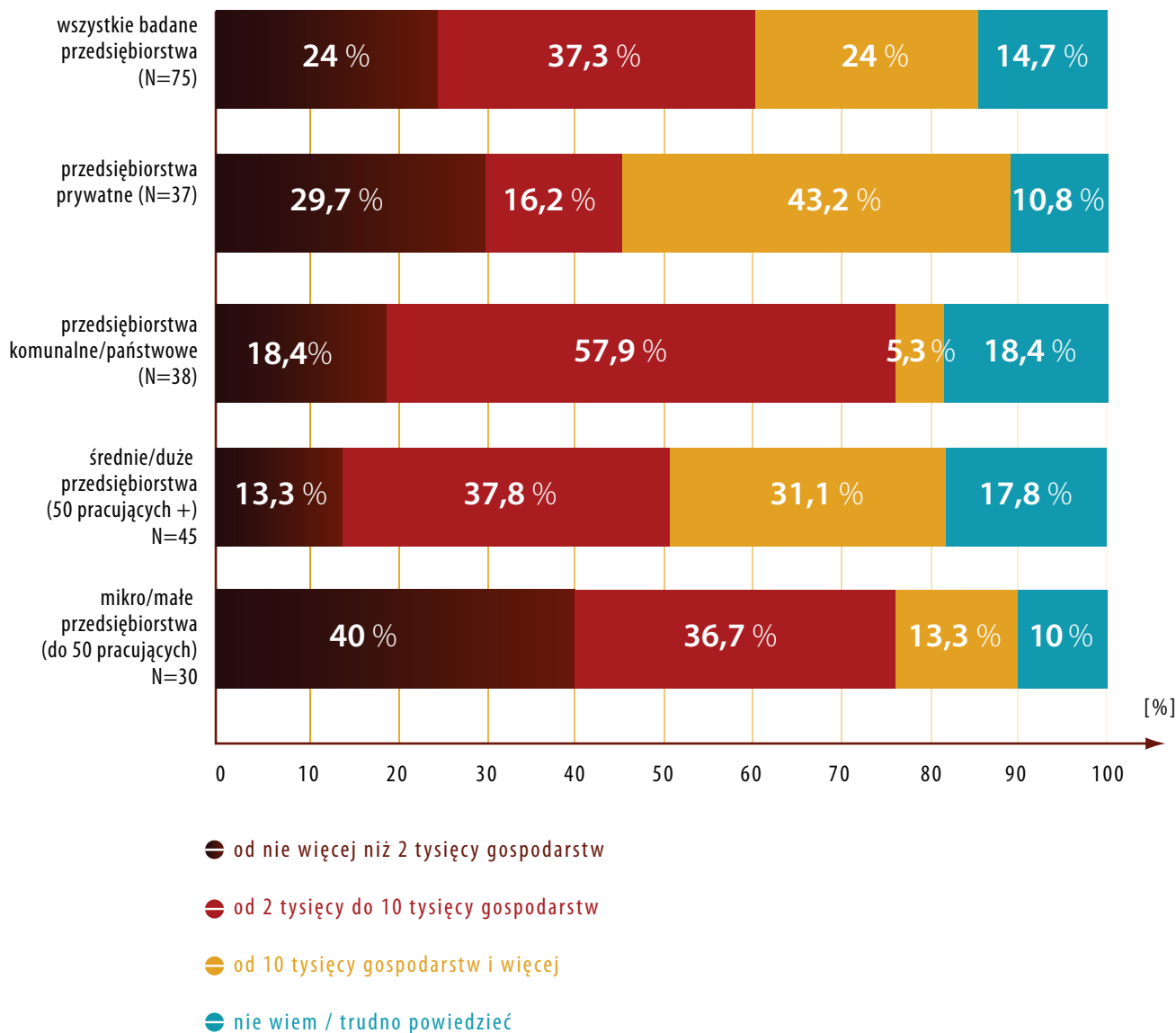

Co istotne, w spółkach prawa handlowego zajmujących się gospodarką odpadami, w dalszym ciągu to gminy posiadają większościowe pakiety udziałów lub też są jedynymi udziałowcami. Natomiast kapitał zagraniczny nadal jest stosunkowo słabo zaangażowany w polski system gospodarowania odpadami.

Wykres 19

Od ilu gospodarstw domowych firma odbiera zmieszane odpady komunalne?

podstawa: wszystkie badane przedsiębiorstwa; N=75

Przedsiębiorcy zajmujący się gospodarką odpadami w dużej mierze odbierają odpady od najwyżej 10 tysięcy gospodarstw domowych. Oznacza to, iż ograniczają zasięg swojej działalności do terenów odpowiadających swoim zasięgiem przyszłym obszarom, które będą ustanowione dla wyłonienia jednego podmiotu, któremu udzielone zostanie zamówienie na odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości. Zatem właśnie ci przedsiębiorcy będą musieli oferować najbardziej konkurencyjne warunki, gdyż przegrana w przetargu ogłoszonym przez gminę może być decydująca dla dalszego funkcjonowania przedsiębiorcy na rynku.

Jaka jest średnia stawka firmy za odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców?

Rodzaj odpowiedzi	liczba firm, które wymieniły daną odpowiedź
za odbiór m ³ odpadów: do 20 zł / m ³	6
za odbiór m ³ odpadów: 21-50 zł / m ³	12
za odbiór m ³ odpadów: 51-75 zł / m ³	14
za odbiór m ³ odpadów: powyżej 75 zł / m ³	11
7 zł za pojemnik 120 l	1
8 zł za pojemnik 120 l	1
10 zł za pojemnik 120 l	2
10-12 zł za pojemnik 120 l	1
11,10 zł za pojemnik 120 l	1
12 zł za pojemnik 120 l	2
10-15 zł za pojemnik 120 l	1
15,60 zł za pojemnik 120 l	1
17 zł za pojemnik 120 l	1
8 zł od osoby	1
9,99 zł od osoby	1
12 zł od osoby	1
0,34 zł za kg	1
1 zł za kg	1
400 zł – za kontener o poj. 7 m ³	1
131 ,30 zł za tonę	1
131 ,50 zł za tonę	1
251,14 zł za tonę	1
nie wiem	1
nie dotyczy	11

Jaka jest średnia stawka firmy za odbiór odpadów selektywnie gromadzonych?

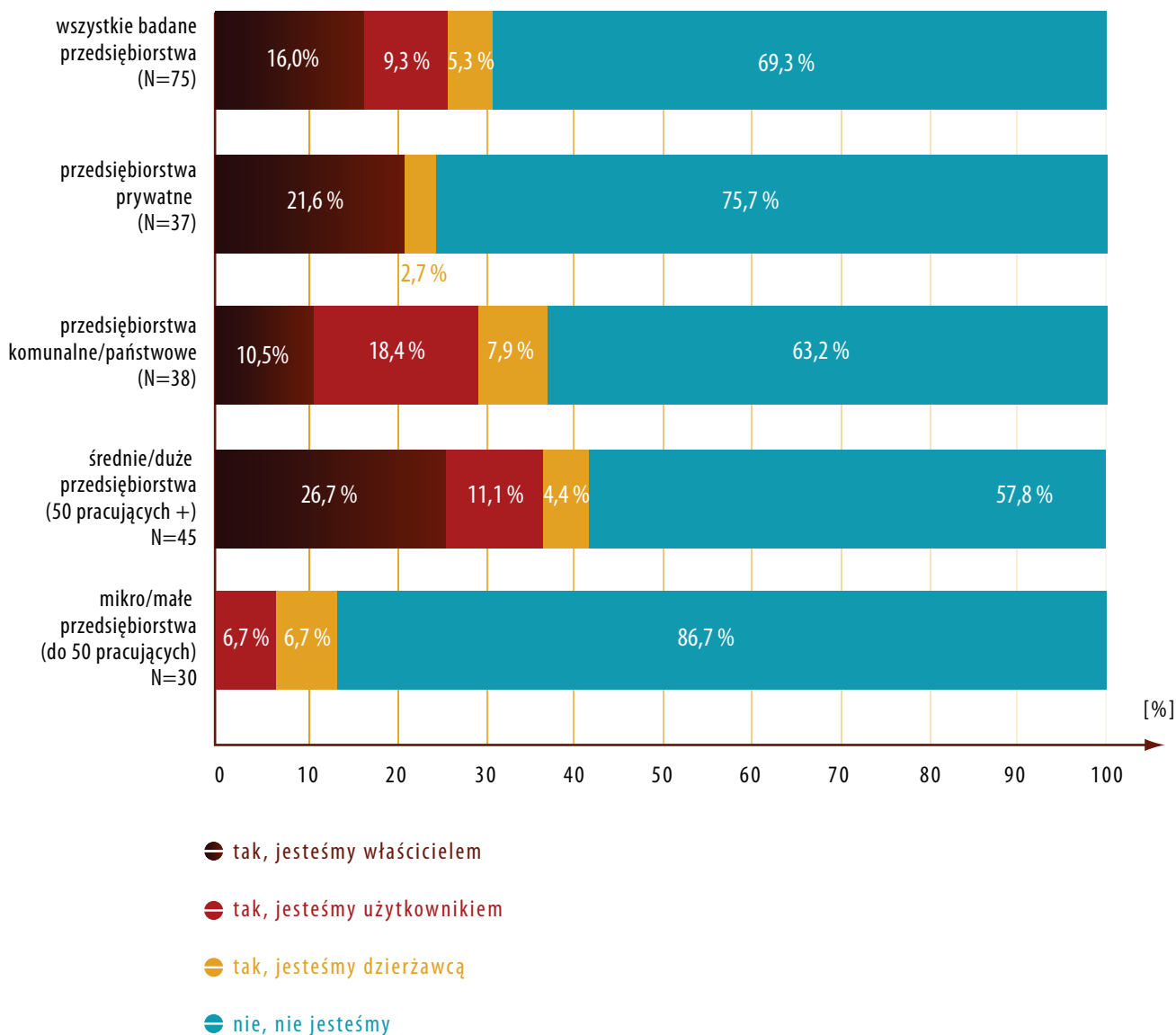
Rodzaj odpowiedzi	liczba firm, które wymieniły daną odpowiedź
nieodpłatnie	31
stawka za odbiór m3 odpadów: do 10 zł / m3	5
stawka za odbiór m3 odpadów: 12-30 zł /m3	7
stawka za odbiór m3 odpadów: powyżej 30 zł/m3	5
15 zł od firm, od gospodarstw domowych - nieodpłatnie	1
1 zł za kg	1
2 zł za za worek 110 l	1
146 zł za tonę; od gospodarstw domowych - nieodpłatnie	1
cena zawiera się w stawce ogólnej za odpady	2
nie odbieramy / nie dotyczy	17

Koszty odbioru selektywnie zebranych odpadów z gospodarstw domowych obecnie nie są znacząco wyższe niż koszty zmieszanych odpadów komunalnych. Duża część przedsiębiorstw dokonuje odbioru odpadów gromadzonych selektywnie bez pobierania opłat od mieszkańców.

Wykres 20

Czy firma jest właścicielem, użytkownikiem bądź dzierżawcą instalacji służących do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, spełniających wymogi tzw. Instalacji Regionalnej?

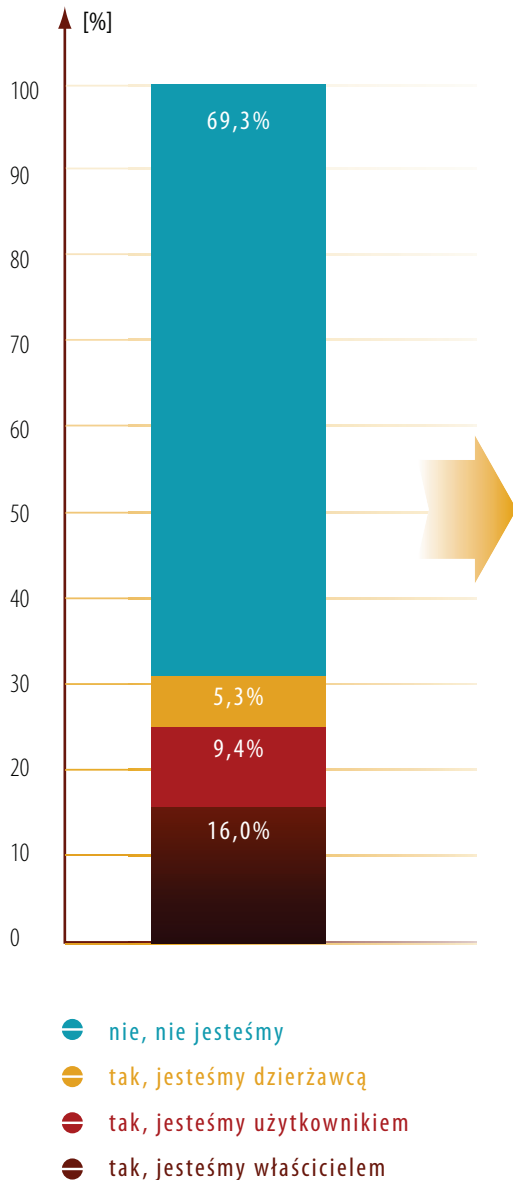
podstawa: wszystkie badane przedsiębiorstwa; N=75

Wynik wskazujący na to, iż przedsiębiorstwa prywatne są w większym stopniu posiadaczami instalacji spełniających wymagania tzw. Instalacji Regionalnych niż jednostki samorządu terytorialnego, jest dość zaskakujący. Potwierdza to jednak tezę, że przeważnie tylko duże przedsiębiorstwa będą w stanie zaangażować się w budowę oraz utrzymanie Instalacji Regionalnych.

Wykres 21

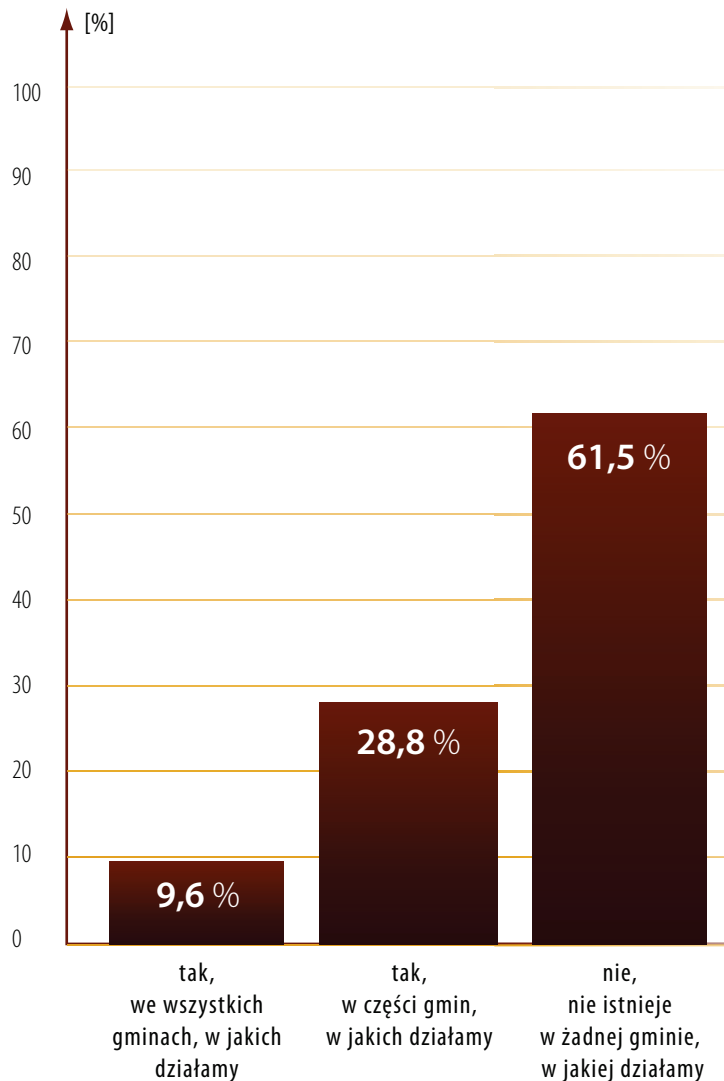
Czy firma jest właścicielem, użytkownikiem bądź dzierżawcą instalacji służących do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, spełniających wymogi tzw. Instalacji Regionalnej?

Wykres 22

Czy na terenie, na którym firma prowadzi działalność istnieje instalacja spełniająca wymogi tzw. Instalacji Regionalnej?

podstawa: przedsiębiorstwa, które nie są właścicielem, użytkownikiem bądź dzierżawcą instalacji służących do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, spełniających wymogi tzw. Instalacji Regionalnej; N=52

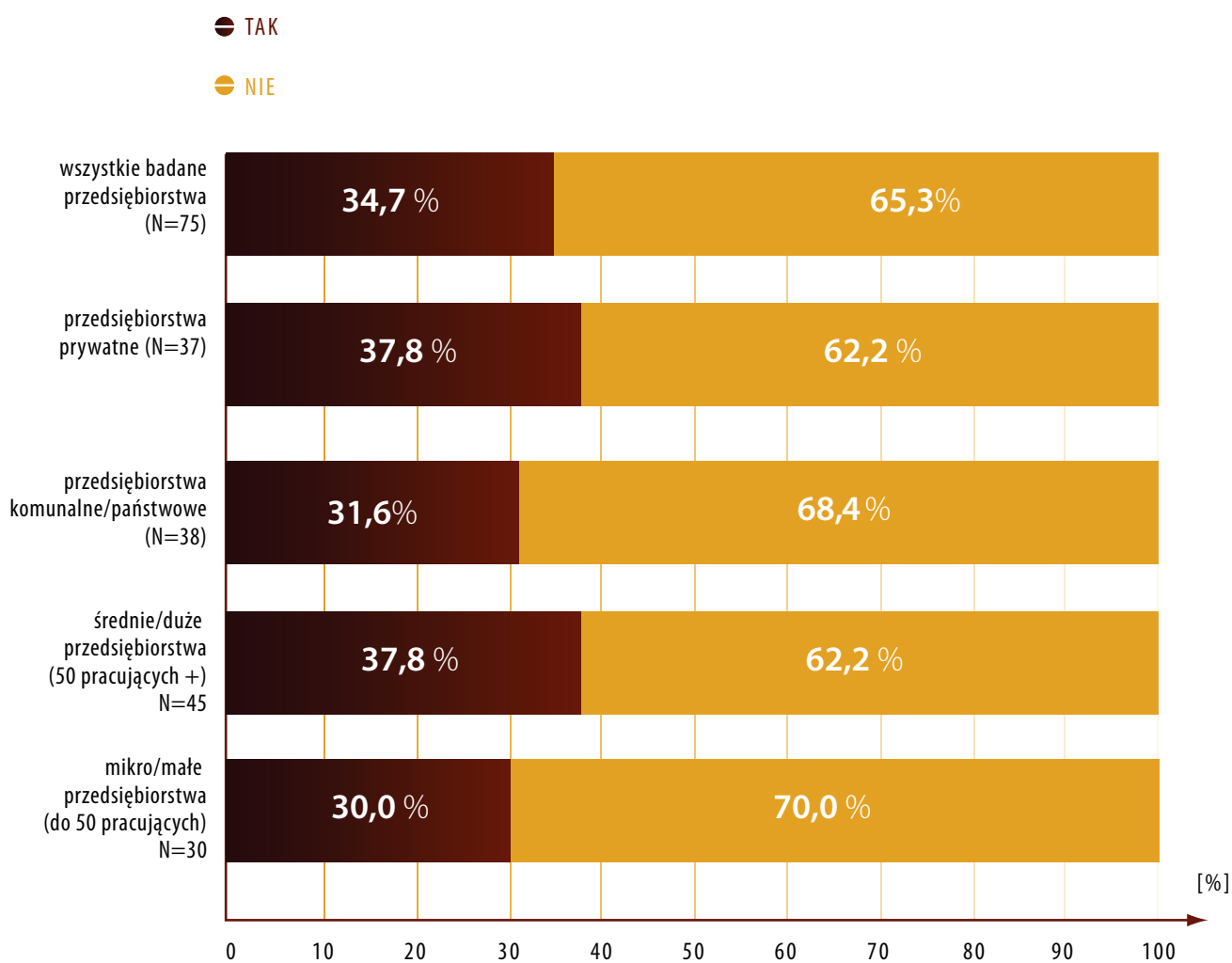
Różnica w porównaniu z gminami dotycząca liczby instalacji mogących być uznane za regionalne (10% do 30% lub 35%) wskazuje na to, że gminy lub przedsiębiorcy nie potrafią prawidłowo zakwalifikować instalacji już istniejących. Niemniej jednak wykres ten wskazuje ponownie, że niezbędne będą w latach 2012 i 2013 bardzo wysokie nakłady na budowę Instalacji Regionalnych.

Plany związane ze zmianą ustaw

Wykres 23

Czy w związku ze zmianą, m. in. Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Ustawy o odpadach, firma planuje ubiegać się o zlecenie na podstawie Ustaw o koncesji, Ustaw o partnerstwie publiczno-prywatnym lub Ustawy prawo zamówień publicznych na budowę i eksploatację tzw. Instalacji Regionalnej?

podstawa: wszystkie badane przedsiębiorstwa; N=75

Tylko około 1/3 przedsiębiorców zamierza uczestniczyć w procedurach zmierzających do wyłonienia operatorów Instalacji Regionalnych. Nie oznacza to jednak, że znikną z rynku. Część spośród badanych przedsiębiorstw zamierza skupić swoją działalność wyłącznie na odbiorze odpadów.

Jaki kapitał przedsiębiorstwo planuje zaangażować w budowę tzw. Instalacji Regionalnej?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na budowę i eksploatację tzw. Instalacji Regionalnej; N=26

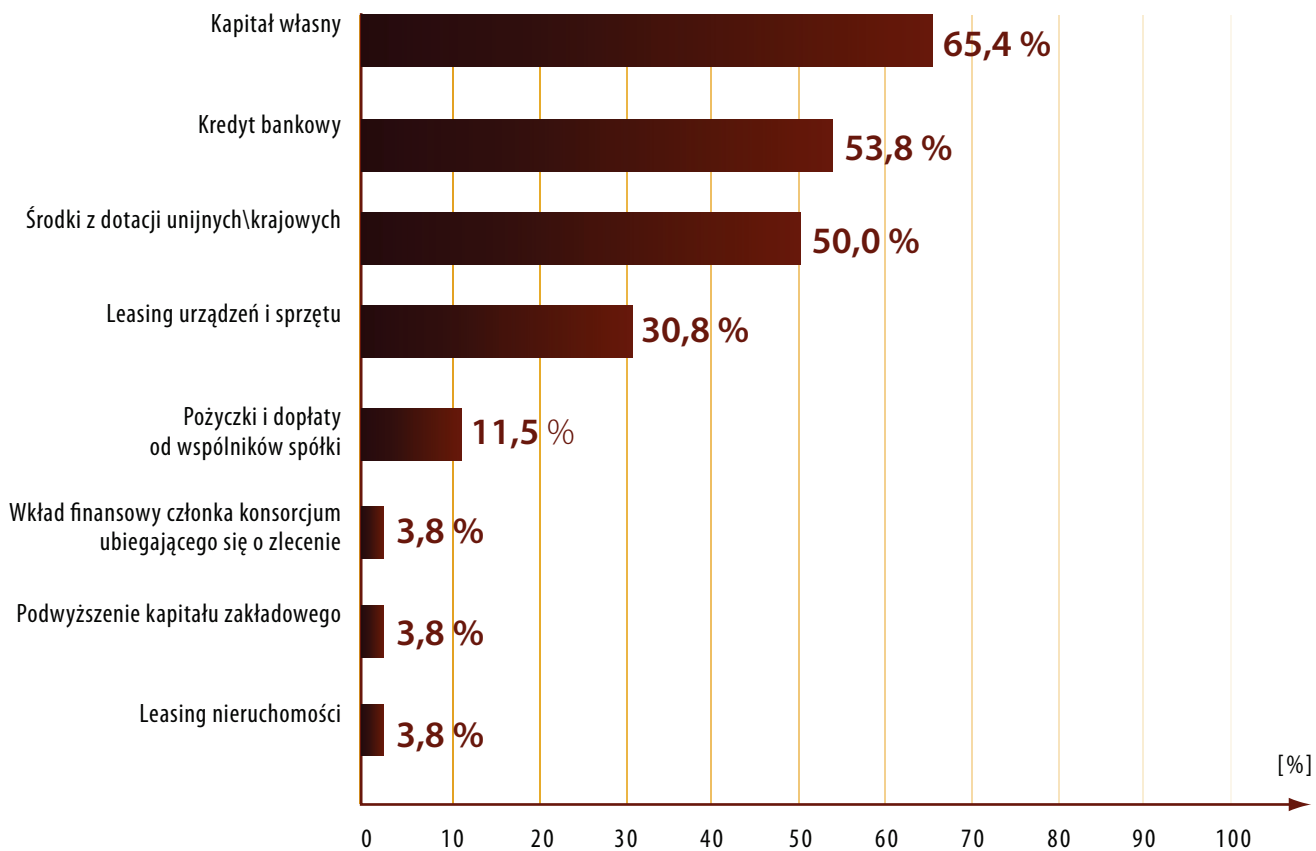
kwota	liczba przedsiębiorstw
1 200 000 zł	1
3 000 000 zł	2
4 000 000 zł	1
5 000 000 zł	1
9 000 000 zł	1
10 000 000 zł	1
12 000 000 zł	1
15 000 000 zł	1
20 000 000 zł	2
140 000 000 zł	1
nie wiem/odmowa	14

Planowane nakłady na Instalacje Regionalne oraz na świadczenie usług wskazują, że większość przedsiębiorców chce uzyskać zamówienie na budowę i użytkowanie Instalacji Regionalnej w jednym lub dwóch lokalizacjach, podobnie w przypadku odbioru odpadów komunalnych; tylko największe grupy kapitałowe są gotowe startować w większej liczbie postępowań.

Wykres 24

Z jakich źródeł pochodzić będzie kapitał na budowę tzw. Instalacji Regionalnej?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na budowę i eksploatację tzw. Instalacji Regionalnej; N=26

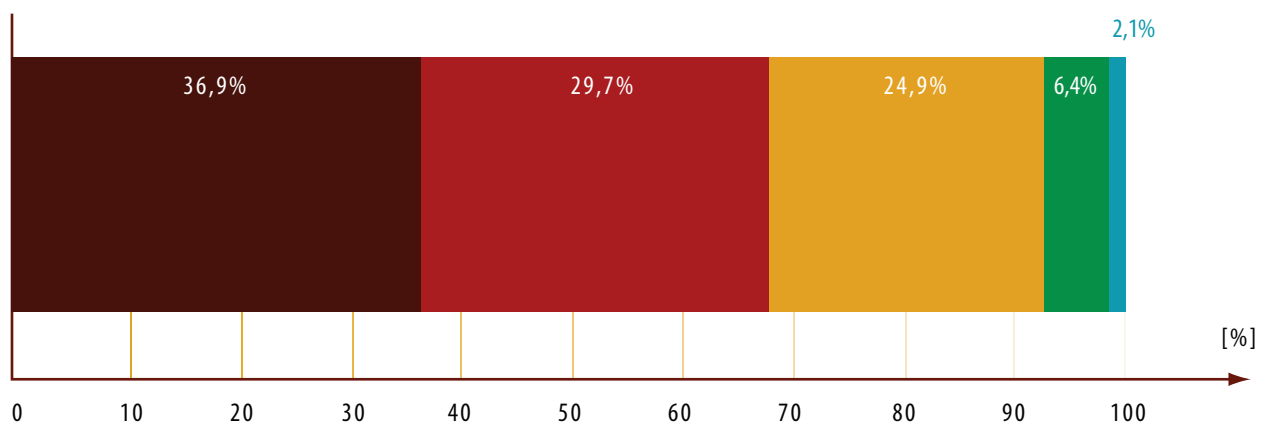
Przedsiębiorcy posiadają środki finansowe na realizację inwestycji i w stosunkowo niewielkim stopniu będą korzystał z zewnętrznych źródeł finansowania. Wynik ten potwierdza gotowość przedsiębiorców do projektów typu PPP.

Wykres 25

W jakim procencie kapitał przeznaczony na budowę tzw. Instalacji Regionalnej pochodzić będzie z poszczególnych, wymienionych przez firmę, źródeł?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na budowę i eksploatację tzw. Instalacji Regionalnej; N=26

- Kredyt bankowy
- Środki z dotacji unijnych/krajowych
- Kapitał własny
- Leasing urządzeń i sprzętu
- Pożyczki i dopłaty od wspólników spółki

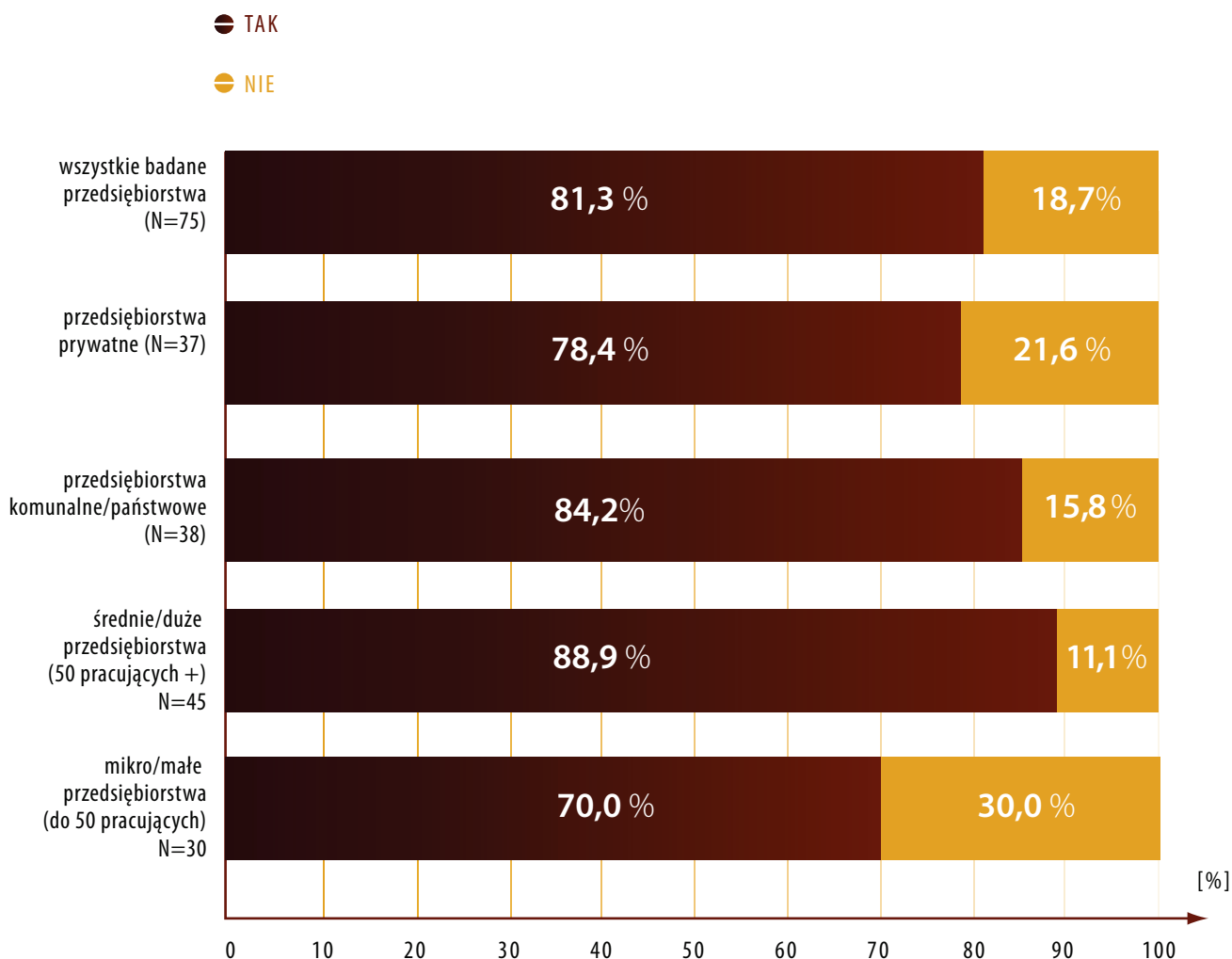

Wykres pokazuje, że przedsiębiorcy posiadają środki finansowe na realizację inwestycji oraz w stosunkowo niewielkim stopniu będą korzystać z zewnętrznych źródeł finansowania.

Wykres 26

Czy w związku ze zmianą m. in. Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Ustawy o odpadach firma planuje ubiegać się o zlecenie na podstawie Ustawy o koncesji, Ustawy o partnerstwie publiczno prywatnym lub Ustawy prawo zamówień publicznych na odbiór odpadów od mieszkańców?

podstawa: wszystkie badane przedsiębiorstwa; N=75

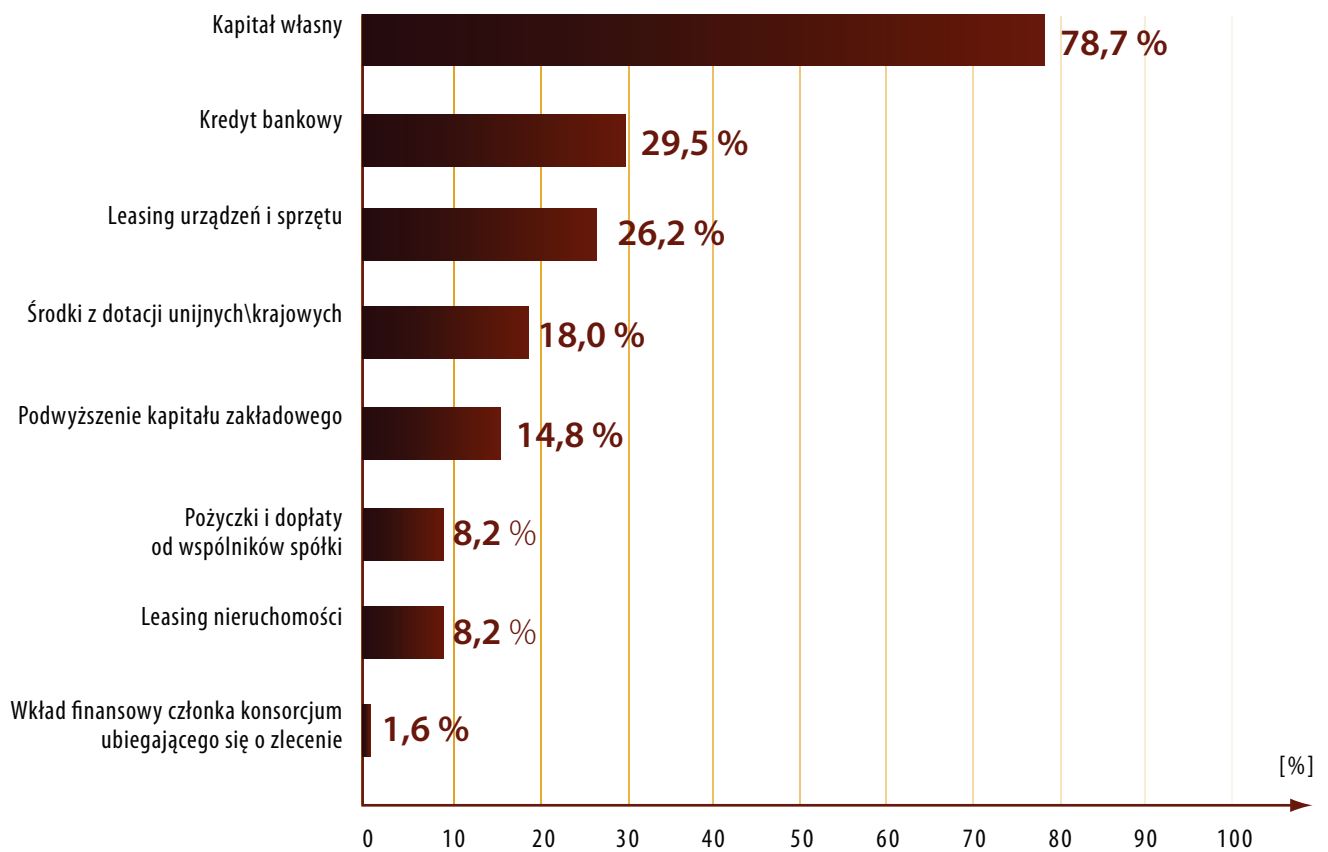

W zakresie zamówień na odbiór odpadów od mieszkańców, co wynika również z innych odpowiedzi udzielanych na pytania w przeprowadzonej ankiecie, potwierdza się teza, że na tym rynku będzie istniała największa konkurencja pomiędzy przedsiębiorcami.

Wykres 27

Z jakich źródeł pochodzić będzie kapitał na inwestycję związaną z realizacją usług na rzecz gmin dotyczących odbioru odpadów?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na odbiór odpadów od mieszkańców;
N=61

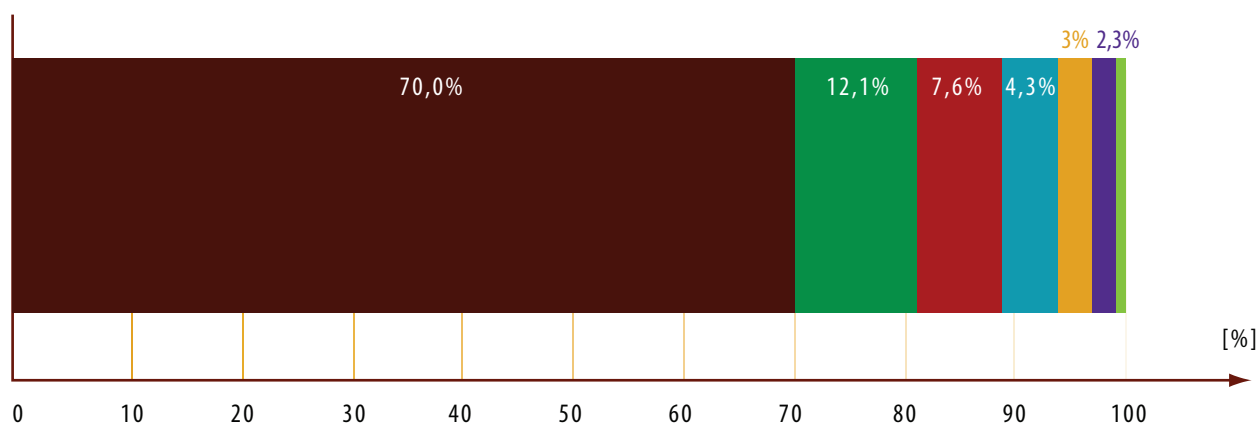

Wykres 28

W jakim procencie kapitał przeznaczony na inwestycję związaną z realizacją usług dotyczących odbioru odpadów pochodzić będzie z poszczególnych, wymienionych przez firmę źródeł?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na odbiór odpadów od mieszkańców;
N=61

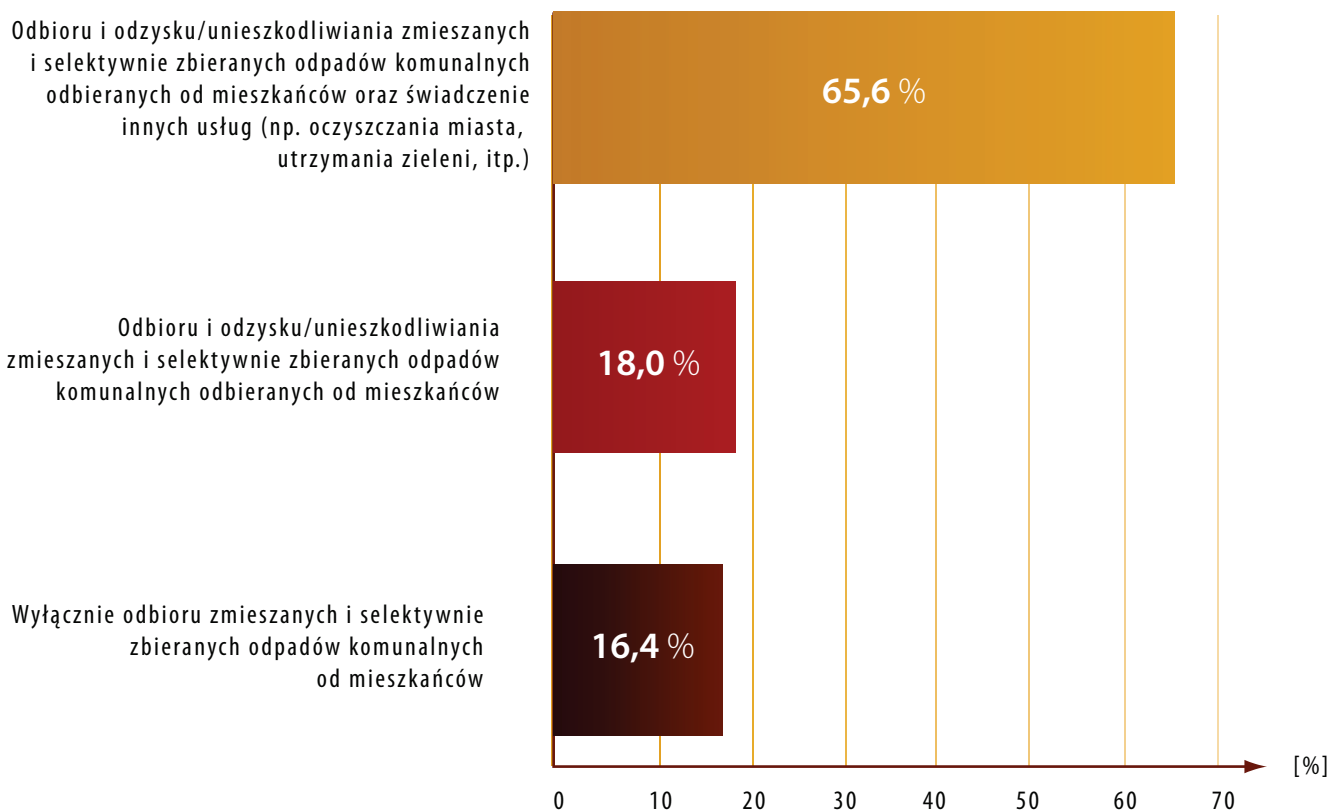
- Kapitał własny
- Kredyt bankowy
- Pożyczki i dopłaty od wspólników spółki
- Leasing nieruchomości
- Leasing urządzeń i sprzętu
- Środki z dotacji unijnych/krajowych
- Podwyższenie kapitału zakładowego

Wykres 29

Przedsiębiorstwo planuje ubiegać się o zamówienie:

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na odbiór odpadów od mieszkańców; N=61

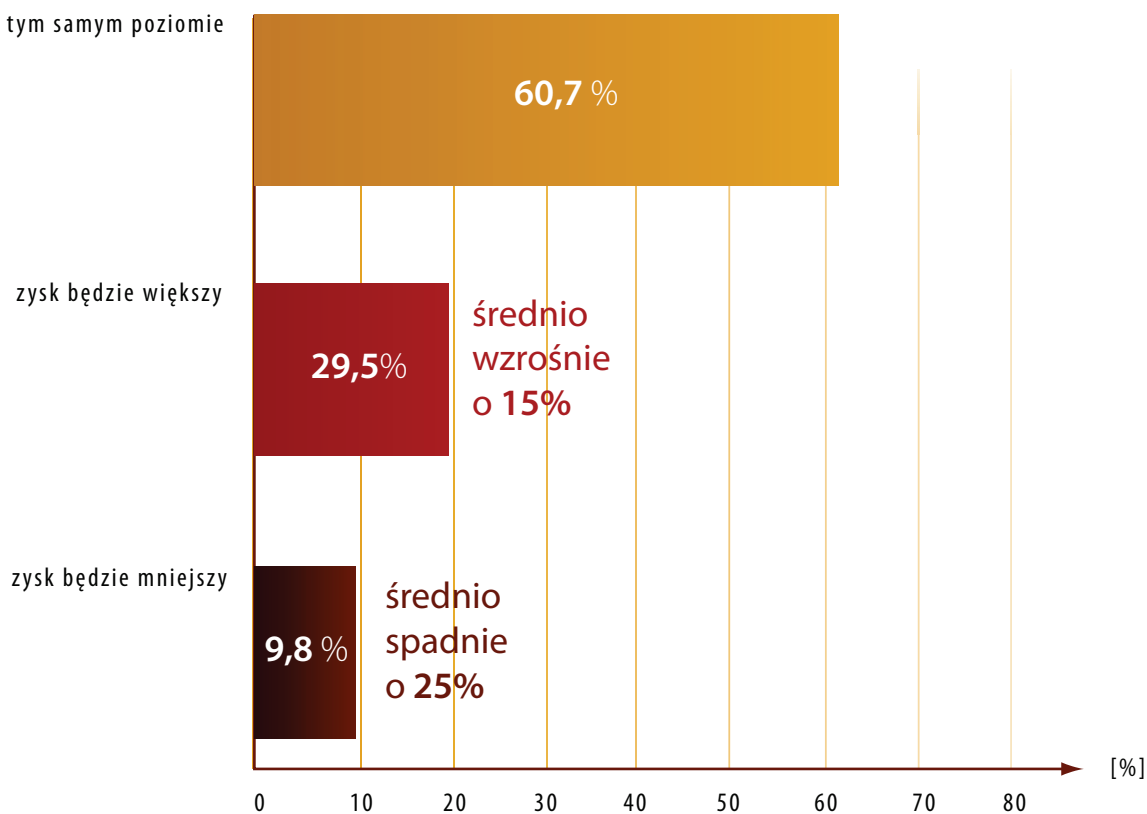
Przedsiębiorcy są gotowi realizować kompleksowe usługi na rzecz miasta i oprócz odbioru odpadów komunalnych świadczyć na przykład usługi utrzymania zieleni, oczyszczania miasta itp.

Wykres 30

Jak zmieni się poziom zysku firmy za 2012 rok (włączając w to zysk uzyskany z usług odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców)?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na odbiór odpadów od mieszkańców;
N=61

zysk pozostanie na tym samym poziomie

Większość przedsiębiorstw uważa, że zysk pozostanie na takim samym poziomie, pomimo zmian w ustawach.

Jakiego zysku – za 2012 rok – spodziewa się firma, włączając w to zysk uzyskany z usług odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców?

podstawa: przedsiębiorstwa, które planują ubiegać się o zlecenie na odbiór odpadów od mieszkańców;
N=61

kwota	liczba przedsiębiorstw
żadnego	2
60 000 zł	1
100 000 zł	4
200 000 zł	1
300 000 zł	1
400 000 zł	1
nie wiem/odmowa	51

Powyższa tabela prowadzi może do dwóch alternatywnych wniosków:

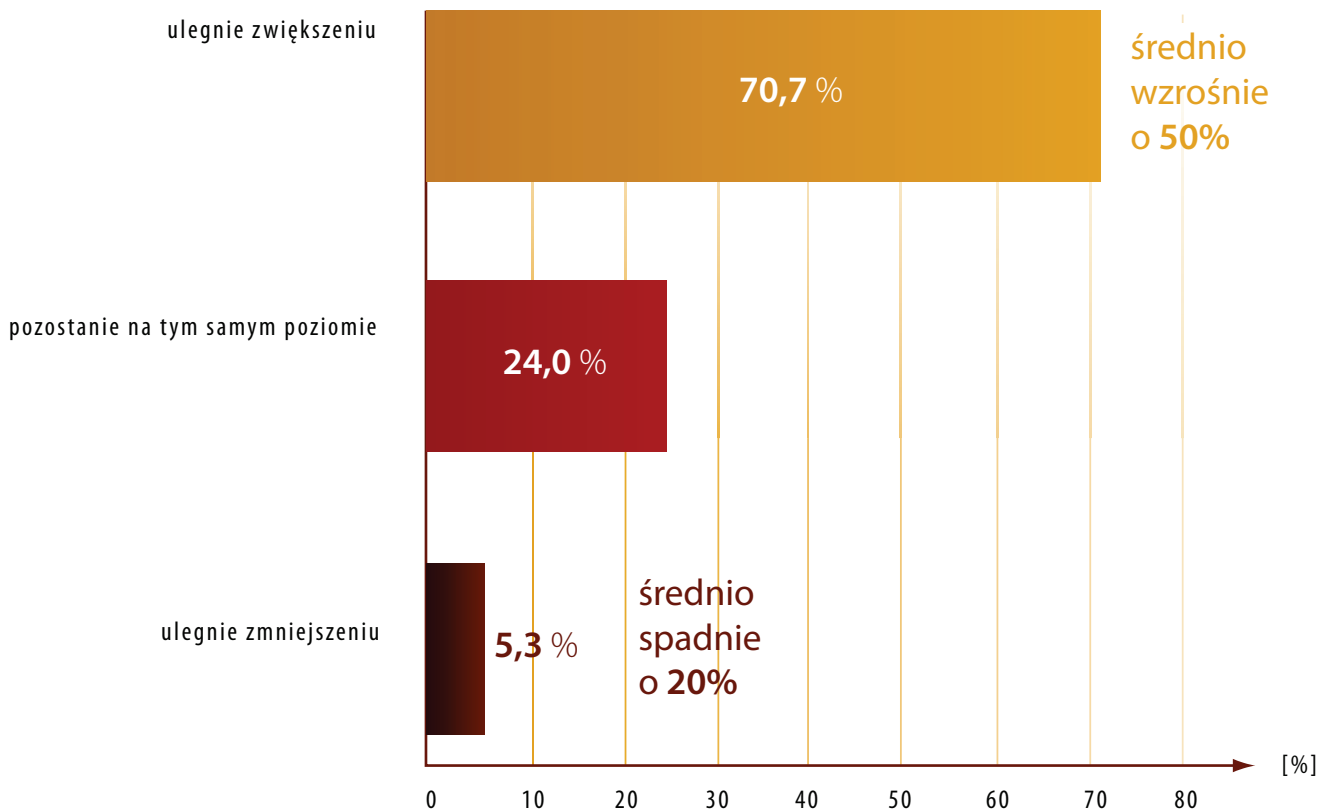
- przedsiębiorcy nie zamierzają ujawniać prognoz dotyczących spodziewanych zysków lub
- stan niepewności obejmuje zarówno gminy jak i przedsiębiorców.

Tym bardziej rok 2012 będzie przełomowy dla gmin i przedsiębiorców.

Wykres 31

Czy w wyniku zmian ustaw średni koszt odbioru odpadów ponoszony przez gospodarstwo domowe na terenie działalności firmy ulegnie: zwiększeniu, zmniejszeniu czy pozostanie na tym samym poziomie?

podstawa: wszystkie badane przedsiębiorstwa; N=75

Podobnie jak w przypadku badania przeprowadzonego w gminach, również przedsiębiorcy są zdania, że wprowadzane zmiany w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi doprowadzą do wzrostu kosztów ponoszonych przez gospodarstwa domowe z tytułu utylizacji odpadów.

PRAWO

UMOWA O WYWÓZ ODPADÓW – – KONSTRUKCJA PRAWNA

Dotychczasowa rola gminy w gospodarce odpadami przybierała formę: regulatora rynku lub przeciwnie - faktycznego wykonywania zadania w postaci wywozu odpadów przez zakłady budżetowe lub spółki komunalne. W praktyce gminy albo prowadziły gospodarkę odpadami działając na zasadzie *quasi* przedsiębiorcy lokalnego i w tym przypadku zatracala się funkcja regulacyjna albo powierzały prowadzenie tej gospodarki podmiotom zewnętrznym, często rezygnując z możliwości ustalenia opłat za wywóz odpadów komunalnych i świadomie minimalizując swój udział w rynku odpadowym.

Ustawą z 1 lipca 2011 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw¹, dalej: Ustawa, gminy otrzymały dodatkowe mechanizmy prawne pozwalające na kształtowanie i regulowanie zasad prowadzenia gospodarki odpadami na swoim terenie. Ponadto zostały zobligowane do zorganizowania zarówno wywozu odpadów, jak i do uruchomienia i prowadzenia instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych lub korzystania z takiej instalacji na terenie innej gminy. Gminy zobowiązane zostały do zorganizowania wywozu odpadów we własnym imieniu. Innymi słowy, z jednej strony gmina będzie pełnić funkcję regulacyjną, a z drugiej stanie się stroną umowy o wywóz odpadów.

Podstawą proceduralną powyższych działań gminy będzie prawo zamówień publicznych, gdy gmina zlecając wykonanie usługi wywozu odpadów przekazuje z budżetu wynagrodzenie za tę usługę, kierując się zasadą optymalizacji kosztów. Odmiennie kształtuje się kwestia prowadzenia instalacji, tu gmina ma dowolność ukształtowania stosunku prawnego z operatorem instalacji przenosząc na niego ryzyko ekonomiczne działalności instalacji i nie musi ograniczać kosztów działania takiej instalacji. W tym przypadku podstawę relacji gmina-operator kształtują przepisy ustawy o koncesji na roboty budowlane lub usługi, lub też przepisy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Teoretycznie wywóz odpadów i prowadzenie instalacji to relacje prawne niepowiązane, jednak zarówno ekonomicznie, logistycznie oraz funkcjonalnie czynności te nie mogą być bez siebie skuteczne.

Umowa o odbiór odpadów – uwagi ogólne

Od 1 stycznia 2012 r. gminy będą zobowiązane do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy (a także z takich nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, ale powstają odpady komunalne). Wynikiem zorganizowania odbioru odpadów przez gminę będzie zawarcie przez wójta, burmistrza lub prezydenta z przedsiębiorcą odbierającym odpady komunalne umowy na odbieranie tych odpadów od właścicieli nieruchomości. Umowa będzie mogła być zawarta po przeprowadzeniu postępowania przetargowego.

1) Dz. U. 2011, Nr 152, poz. 897;

Podkreślenia wymaga to, że nawiązanie relacji prawnych z przedsiębiorcą, zarówno co do treści, jak i jej formy, stanowi wolę gminy wyraźnie sprecyzowaną w specyfikacji zamówienia i może przybierać różnorodne formy. Relacja mieszkańca i gminy w „kwestii odpadowej” powstaje zaś z mocy prawa. Innymi słowy, gmina działać będzie w imieniu właścicieli nieruchomości (mieszkańców gminy) niezależnie od ich woli.

Konstrukcja prawna umowy o odbiór odpadów komunalnych zawartej na mocy znowelizowanych przepisów jest jedną z pierwszych tego typu w Polsce. Umowa zawierana będzie przez gminę niejako w imieniu lokalnej wspólnoty, przy czym mieszkańcy nie staną się stroną tej umowy, a ich relacje w stosunku do gminy będą miały charakter administracyjny.

Faktycznej liczebności mieszkańców, ani też potrzeb w zakresie odbioru odpadów wiele gmin nie zna. Może to prowadzić w pierwszych latach funkcjonowania Ustawy do nieporozumień pomiędzy stronami Umowy oraz jej beneficjentami (mieszkańcami). W gminie problematyczne może być przyjęcie parametrów wyjściowych dla umowy pod kątem przygotowania przetargu. Dotychczasowe dane nie uwzględniają funkcjonowania „dzikich” wysypisk odpadów lub spalania odpadów komunalnych w domowych kotłowniach – prawdopodobnie największe problemy z oszacowaniem swoich potrzeb będą miały gminy wiejskie.

Tryb wyboru przedsiębiorcy odbierającego odpady i zawierania umów reguluje Ustawa prawo zamówień publicznych. Jak wiele innych umów zawieranych przez gminę, umowa o odbiór odpadów komunalnych będzie poprzedzona trybem przetargowym. Do nietypowych i rzadkich w polskim systemie prawnym należeć będzie system rozliczania, a także system reklamowania usług, a co najważniejsze ustalenie zapotrzebowania na usługi tak, aby optymalizować koszty ponoszone formalnie przez gminę, a faktycznie przez jej mieszkańców. Jednak dla ustawodawcy to nie optymalizacja usług była myślą przewodnią Ustawy, lecz objęcie usługami każdego mieszkańca, a nawet więcej - objęcie usługami wywozu odpadów z terenów niezamieszkałych.

Wybór przedsiębiorcy odbierającego odpady

Przyjęta nowelizacja nałożyła na podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości obowiązek przekazywania odebranych zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania do Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Zmianie ulegnie sposób wyboru podmiotu, do zadań którego należeć będzie odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców oraz transport tych odpadów do miejsca ich unieszkodliwiania i odzysku. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta zawierał będzie z wyłonionym przedsiębiorcą umowę na

zbieranie i transport odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. W umowie wójt, burmistrz lub prezydent miasta wskaże regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, do której podmiot odbierający odpady, będzie miał je obowiązek dostarczyć.

Obowiązek udziału w przetargach na wybór podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości dotyczył będzie także spółek gminnych. Spółki gminne, chcące świadczyć usługi w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, będą musiały ubiegać się o zamówienie publiczne.

Przepisy Ustawy tylko wyjątkowo przewidują możliwość zawarcia umowy o odbiór i transport odpadów komunalnych w trybie innym, aniżeli przetarg. Zastosowanie trybu zamówienia z wolnej ręki możliwe jest w przypadku rozwiązania umowy o odbiór odpadów do czasu rozstrzygnięcia przetargu.

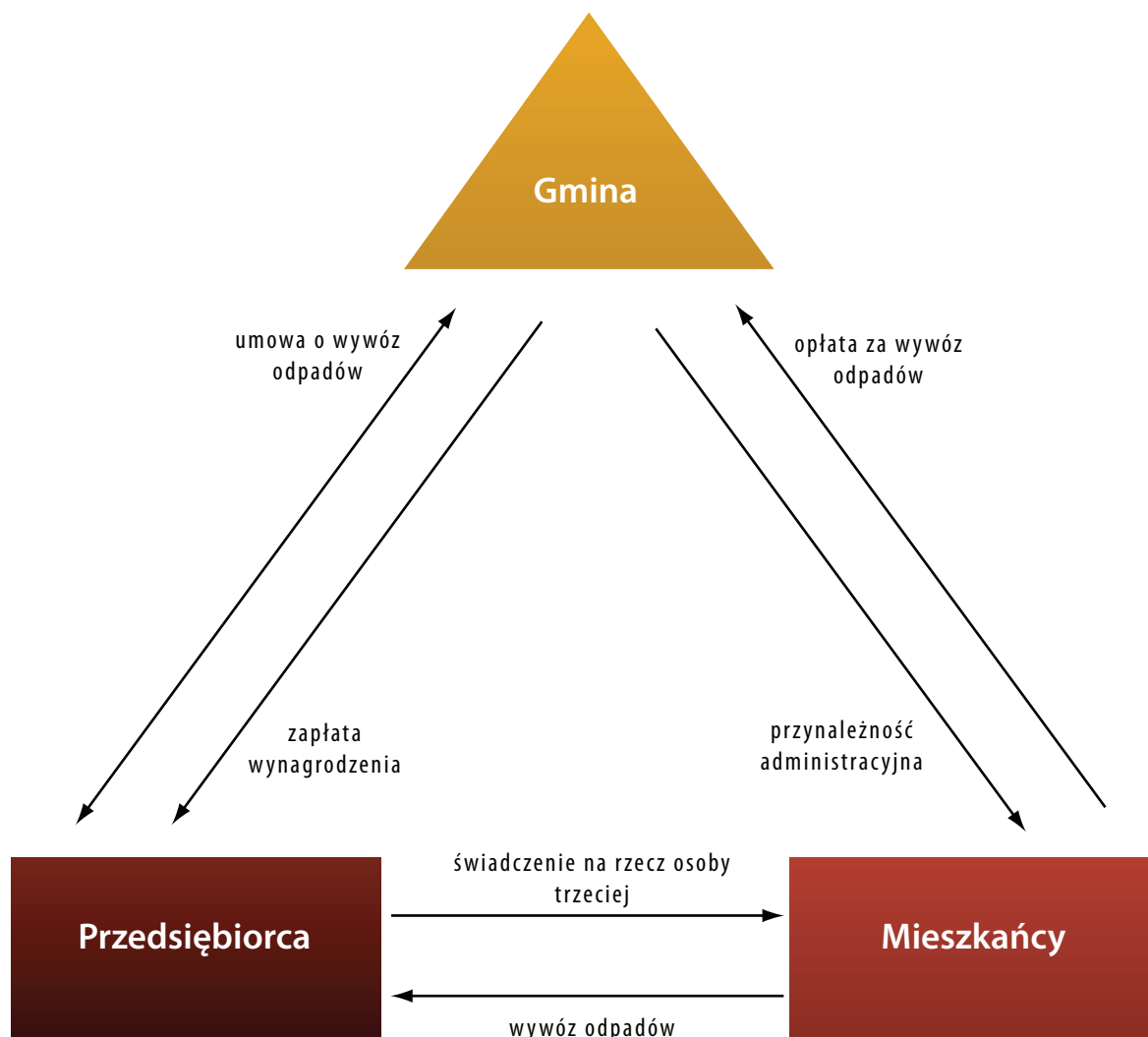
Przedsiębiorcy odbierający odpady komunalne, którzy przed dniem wejścia w życie Ustawy będą posiadali zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych, będą mogli wykonywać działalność w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych przez okres 12 miesięcy na dotychczasowych zasadach. Po tym czasie kontynuowanie działalności wymagało będzie uzyskania wpisu w rejestrze działalności regulowanej. Szczegółowy tryb uzyskania wpisu do rejestru oraz wymogi, jakie musi spełniać podmiot ubiegający się o wpis zawierają przepisy rozdziału 4a Ustawy.

Umowa – uwagi szczególne

Przekładając umowę o odbiór odpadów na klasyczne rozwiązania prawa cywilnego jest to umowa:

- dwustronna,
- na rzecz osób trzecich,
- podmiotowo-kwalifikowana,
- odpłatna,
- niekoniecznie ekwiwalentna z ryzykiem dla obu stron umowy,
- świadczenia usług, a więc zbliżona do zlecenia.

Charakterystykę podstawowych relacji pomiędzy stronami oraz beneficjentem zapisów umownych przedstawia poniższy diagram.

Istotą umowy odpadowej zawieranej pomiędzy gminą a przedsiębiorcą odbierającym odpady będzie działanie na rzecz podmiotu trzeciego, tj. wspólnoty lub inaczej każdego mieszkańca gminy, który z jednej strony będzie uprawniony do żądania wywozu swoich odpadów komunalnych, z drugiej strony zobowiązany do przekazania odpadów, a także zapłacenia opłaty za wywóz odpadów. Ustawa nie przesądza, czy beneficjentami mogą być wyłącznie osoby fizyczne czy też osoby prawne np. spółdzielnie mieszkaniowe. Niewątpliwie Ustawa nie dotyczy odpadów przemysłowych.

Umowa na odbiór odpadów ma charakter podmiotowo-kwalifikowany - z jednej strony zleceniodawcą jest podmiot publiczny, tj. gmina, z drugiej strony występuje kwalifikowany, tj. wpisany do rejestru przedsiębiorca odbierający odpady.

Jeżeli chodzi o zakres usług, to za wyjątkiem obiektów należących do gminy, przedsiębiorca odbierający odpady nie świadczy usług bezpośrednio na rzecz gminy jako osoby prawnej. Umowa ta mogłaby być kwalifikowana jako świadczenie na rzecz osoby trzeciej, gdyby nie fakt, że łączy w sobie elementy cywilne i administracyjne. Niewątpliwie stosunek cywilno-prawny nawiązany zostaje pomiędzy gminą i przedsiębiorcą, natomiast wyłącznymi beneficjentami są osoby fizyczne zamieszkujące gminę. Tym samym umowa winna określać miejsca odbioru odpadów, ilość odpadów, która miesięcznie będzie odbierana na terenie danej gminy i stawkę jednostkową świadczonych usług. Tym samym, gmina nie musi określać ilości mieszkańców, od których odbierane są odpady. Umowa ta może przenieść całe ryzyko odbioru odpadów na rzecz przedsiębiorcy. Ciekawostką jest, że regulacja znowelizowanej Ustawy nie narzuca ani konstrukcji samej umowy, ani jej elementów koniecznych. Tym samym możliwe są sytuacje, w których ryzyko ponosić będzie gmina w ten sposób, że każdorazowo będzie dopłacała do różnicy pomiędzy odebranymi odpadami a opłatami za ich dalsze unieszkodliwienie. odwrotnie możliwa jest też sytuacja, że gmina określi cenę powiedzmy roczną, a to przedsiębiorca odbierający odpady ponosić będzie ryzyko złej kalkulacji tej ceny.

Ustawa wprowadza konieczność prawidłowego skalkulowania opłat, którymi gmina obciąży mieszkańców. Jest to o tyle logiczne, że mieszkańcy nie mają możliwości negocjowania ani upominania się o swoje prawa. Tym samym to ustawa i akty prawa miejscowego decydować będą o ich pozycji w relacji do gminy oraz przedsiębiorcy odbierającego odpady. Na gminie ciążyć będzie ryzyko niezadowolonych mieszkańców ze źle wynegocjowanej umowy, źle skalkulowanych opłat lub też będzie ciążyło ryzyko dopłacania do gospodarki odpadami, jeżeli nie przeniesie ona odpowiednio ceny usługi na opłaty od mieszkańców.

Skumulowana opłata od mieszkańców powinna stanowić łączną cenę usługi wykonywanej przez przedsiębiorcę komunalnego. Ta trójstronna konstrukcja, w której beneficjentem, a także ponoszącym główne ciężary ekonomiczne jest mieszkaniac gminny, nie miała wcześniej dużego zastosowania w polskim systemie prawnym. Niewątpliwie gmina nie występuje w roli organu administracji publicznej, lecz posiadając osobowość prawną wchodzi w relację typu cywilno-prawnego. Sama jednak pozostaje w relacji z mieszkańcami w charakterze jednostki prawa publicznego. Stąd też gmina pobierać będzie opłatę, która została nazwana „podatkiem śmieciowym”. Wydaje się, że w praktyce kluczowym będzie rozgraniczenie sfery publiczno-prawnej od prywatno-prawnej, a także rozdzielenie poszczególnych relacji pomiędzy gminą a mieszkańcem, gminą a przedsiębiorcą odbierającym odpady, przedsiębiorcą odbierającym odpady a mieszkańcem. Bez wątpienia Ustawa dąży do automatyzmu w procedurze ukształtowania opłaty za usługę, stąd dosyć proste algorytmy ustalania opłaty za wywóz odpadów, która uzależniona może być od:

- liczby mieszkańców zamieszkujących nieruchomość,
- ilości zużytej wody z danej nieruchomości,
- powierzchni lokalu mieszkalnego,
- jednostkowej stawki opłaty.

Alternatywnie, rada gminy może uchwalić jedną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od gospodarstwa domowego.

Cena usługi, jej ekwiwalentność

Mechanizm kształtowania ceny za usługę odbioru odpadów w gminie może być dowolnie uregulowany w umowie (przykładowo gmina i przedsiębiorca mogą ustalić ilość punktów, w których odbierane będą odpady). Problematyczne pozostaną relacje pomiędzy mieszkańcami a przedsiębiorcą odpadowym, gdzie nie ma bezpośredniego węzła prawnego. Zatem kwestie reklamacji, prawidłowości wykonywanych usług, terminowości winny być wyegzekwowane przez samorząd. Umowa odpadowa z jednej strony ma charakter cywilno-prawny, lecz do istotnych jej postanowień należą kwestie, które zgodnie z przepisami Ustawy uregulowane są aktami prawa miejscowego, bądź uchwałą rady gminy i te elementy tworzą ogół relacji pomiędzy mieszkańcami, gminą i przedsiębiorcą.

Nowością dla gmin będzie konieczność zestawienia dwóch wartości - ceny usługi, którą gmina płacić będzie przedsiębiorcy wywożącemu odpady oraz łącznej sumy opłat za wywóz odpadów komunalnych, którymi obciążą mieszkańców. Ustawa nie wprowadza żadnego mechanizmu indeksującego te wartości. Tym samym, cena usługi dla gminy stanowi ryzyko, że zostanie skalkulowana niewłaściwie – albo za nisko i wtedy gmina będzie musiała z innych środków budżetowych pokryć różnicę między sumą łącznych opłat a ceną usługi, albo też zbyt wysoko – wtedy wpływy z opłaty za wywóz odpadów będą wyższe od ceny należnej przedsiębiorcy odbierającemu odpady. Oczywiście druga sytuacja jest dla gminy korzystna, gdyż środki, które wpłyną do budżetu mogą być ponownie wydane na cele komunalne. Jednak aby cenę usługi skalkulować prawidłowo, w szczególności w kolejnych przetargach na wywóz odpadów, należy oprzeć się na takim mechanizmie wskazanym w Ustawie, który najlepiej odpowiada potrzebom danej gminy (np. w miastach, gdzie mieszka znacznie więcej osób, niż jest zameldowanych, prawdopodobnie właściwsze będzie ustalenie opłaty w oparciu o zużycie wody).

Rozdzielenie reżimów prawnych – cywilnego i administracyjnego – nie pozwala przedsiębiorcy na pobieranie opłat bezpośrednio od jej mieszkańców. Gdyby tak było, ustawodawca wprowadziłby na przykład jako przepis proceduralny Ustawę o partnerstwie publiczno-prywatnym lub o koncesji. Wprowadził jednak zamówienia publiczne, tym samym wynagrodzenie przedsiębiorcy pochodzić będzie z budżetu gminy. Ważne też jest, że po ustaleniu ceny przedsiębiorca nie może jej negocjować powołując się, np. na zwiększony strumień odpadów, bądź na zwiększoną ilość pojemników do odbioru odpadów. Po jednej i po drugiej stronie umowy istnieje ryzyko poniesienia dodatkowych kosztów nieprzewidzianych w chwili zawierania umowy. Stąd też należy przyjąć, iż o ile zamiarem stron jest uzyskanie ekwiwalentności ceny w stosunku do usługi, o tyle mogą się pojawić nawet czasami daleko idące odstępstwa od zasady ekwiwalentności usług. Ważne jest to z punktu widzenia dyscypliny finansów publicznych gminy, gdyż mogą się pojawić zarzuty złej kalkulacji ceny, w szczególności w sytuacji, gdy gmina będzie musiała dopłacić do usługi wywozu odpadów.

Kontrola wykonania umowy

Jedną z kluczowych kwestii, która pojawi się po wejściu w życie nowelizacji Ustawy, będzie kontrola wykonywania usługi wywozu odpadów. Ponieważ dzisiaj umowa ta ma charakter dwustronny, wszystkie

jej elementy:

- zupełność wywozu odpadów,
- terminowość,
- zagwarantowanie prawidłowej ścieżki odpadowej,
- stosowania odpowiedniego sprzętu do transportu odpadów itd.

podlegają kontroli cywilnoprawnej przez strony tej umowy.

Z drugiej strony mieszkańcy zainteresowani terminowym wywozem odpadów muszą mieć możliwość reklamowania ewentualnych uchybień w realizacji umowy. Najlepszym rozwiązaniem wydaje się być wprowadzenie do umowy o wywóz odpadów uprawnienia mieszkańców do składania reklamacji. W tym przypadku znowu konstrukcja świadczenia na rzecz osoby trzeciej daje jej prawo do występowania z roszczeniem o wywóz odpadów i ilości, której mieszkaniec potrzebuje, a także w terminach dogodnych dla poszczególnych mieszkańców.

Podsumowanie

Umowa o wywóz odpadów nie stanowi szczególnej konstrukcji prawnej, niespotykanej dotychczas w polskim systemie prawnym. Nowością jest to, że zawierana jest na rzecz osób trzecich tj. mieszkańców i zastępuje dotychczasową, klasyczną konstrukcję umowy o świadczenie usług.

Nowatorskie jest osadzenie umowy pośród innych relacji cywilnych i administracyjnych. Wszystkie te więzi muszą być prawnie, ekonomicznie i logistycznie zsynchronizowane. Przykładowo: skumulowana opłata od mieszkańców powinna odpowiadać cenie jaką gmina zapłaci przedsiębiorcy za odbiór odpadów, a instalacja przetwórstwa odpadów powinna zostać wybrana w taki sposób, aby koszty nie podnosiły ceny usługi wywozu, jednak w pełni odpowiadała oczekiwaniom mieszkańców.

To nie w umowie o wywóz odpadów tkwi istota nowelizacji, ale w konieczności kompleksowego uregulowania relacji: mieszkańcy – gmina – przedsiębiorca wywożący odpady. Umowa o odbiór odpadów stanowić będzie konsekwencję szeroko rozumianej koncepcji prowadzenia gospodarki odpadowej przez gminę.

Tomasz Srokosz

Partner w kancelarii KSP Legal & Tax Advice.

PRAWO

KTO ZAPŁACI
ZA ZAGOSPODAROWANIE
ODPADÓW KOMUNALNYCH?

Obecnie w Polsce wytwarza się 350 kg odpadów na jedną osobę rocznie, a im bogatsze państwo, tym ich więcej. Mieszkańcy krajów zachodniej Europy od lat przyzwyczajeni są do segregowania śmieci w swoich domach, wynoszenia ich do specjalnie oznakowanych kontenerów, które są wywożone, a odpady odpowiednio przetwarzane czy w inny sposób zagospodarowywane. Świadomość konieczności dbałości o środowisko powiększa się także w Polsce (już ponad połowa Polaków segreguje swoje śmieci). Większość z nas poczuwa się więc do współodpowiedzialności za stan środowiska. Nie oznacza to jednak, że chcemy płacić więcej za wywóz śmieci, a jeżeli musimy więcej płacić – powinniśmy rozmieć za co i dlaczego płacimy. O tym, czy nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach przyczyni się do bardziej skutecznej (to znaczy szybkiej, proekologicznej i niedrożej) utylizacji odpadów komunalnych przekonamy się już wkrótce.

Ile trzeba będzie zapłacić za wywóz prywatnych śmieci?

Od wielu lat sprawy dotyczące utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych należą do zadań własnych gminy. Każdy właściciel nieruchomości, zgodnie z obowiązującym prawem, zobowiązany jest do podpisania umowy zapewniającej mu odbieranie odpadów komunalnych. Od 1 stycznia 2012 roku obowiązki właścicieli nieruchomości w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych zostaną nałożone na gminy. Gminy w przetargach wyłonią firmy odpowiedzialne za odbieranie odpadów. W zamian właściciele nieruchomości, którzy w chwili obecnej zobowiązani są do samodzielnego podpisywania umów z owymi firmami, będą uiszczać gminie opłatę, zwaną popularnie „podatkiem śmieciowym”.

Stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za zagospodarowanie odpadami komunalnymi będzie ustalała rada gminy i weryfikowała je raz do roku. Ustalając stawki gmina powinna wziąć pod uwagę takie czynniki jak liczba mieszkańców zamieszkujących daną gminę, ilość wytwarzanych odpadów komunalnych oraz wszelkie koszty ich zagospodarowania. Dodatkowo gmina powinna uwzględnić sytuacje, gdy właściciele nieruchomości wytwarzają odpady nieregularnie (np. sezonowo korzystają z działek rekreacyjnych).

Stawka opłaty będzie określana przez gminę na podstawie przewidywanych kosztów zagospodarowania odpadów komunalnych. Ustawa pozwala gminom na wybór jednej spośród trzech metod ustalania wysokości tej opłaty w stosunku do właścicieli nieruchomości:

- a. w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość, albo
- b. na podstawie powierzchni danego lokalu mieszkalnego, albo też
- c. według ilości zużytej wody z danej nieruchomości.

Jak pokazują wyniki badania, większość gmin skłania się do wprowadzenia opłaty w oparciu o ilość mieszkańców w gospodarstwie domowym (60% wszystkich badanych gmin).

Rada gminy ustali różne stawki opłat za zagospodarowanie odpadami – dla właścicieli nieruchomości zamieszkujących daną nieruchomość i dla nieruchomości niezamieszkałych, na których wytwarzane są odpady komunalne. W przypadku tych drugich, wysokość opłaty uzależniona będzie od ilości śmieci wytworzonych na tej nieruchomości, a konkretnie od liczby pojemników z odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty uchwalonej przez gminę.

Gmina może także uchwalić jedną stawkę opłaty od gospodarstwa domowego, choć to rozwiązanie może zostać przyjęte rzadko z uwagi na ryzyko uznania za społecznie niesprawiedliwe (trudno porównywać ilość śmieci „produkowaną” przez kilkusobową rodzinę z ilością generowaną przez jednoosobowe gospodarstwo, a opłata w obu przypadkach byłaby stała). Co warto podkreślić, gminy będą mogły także dowolnie stosować stawki preferencyjne dla mieszkańców segregujących śmieci.

Czy opłata śmieciowa to podatek?

Opłata za zagospodarowanie odpadów jest świadczeniem pieniężnym płaconym przez właścicieli nieruchomości na rzecz gminy (opłata o charakterze publicznoprawnym i bezzwrotnym, należna gminie z mocy ustawy). Opłata ta jest daniną publiczną i podobnie do podatków lokalnych stanowi dochód gminy. Gmina będzie wyposażona w narzędzia pozwalające na wyegzekwowanie opłaty na drodze administracyjnej. Te cechy zbliżają opłatę do podatku, jednakże „opłata śmieciowa” podatkiem nie jest – decyduje o tym powiązanie opłaty z usługą, którą w zamian otrzymuje właściciel nieruchomości w postaci odbioru i zagospodarowania odpadów. Opłata za zagospodarowanie odpadów charakteryzuje się tzw. odpłatnością bezpośrednią – jest powiązana z konkretnym świadczeniem, do spełnienia którego obowiązany jest podmiot publiczny (ma ona pokrywać koszty odbierania, transportu, zbierania i utylizacji odpadów komunalnych, jednakże nie musi być ekwiwalentna w stosunku do świadczeń gminy). Jej wysokość będzie ustalana w drodze aktu prawa miejscowego, co także odróżnia opłatę od podatku, którego wysokość, zgodnie z Konstytucją RP musi określać akt rangi ustawowej.

Właściciele nieruchomości będą zobowiązani do składania gminom deklaracji, na podstawie których gminy uzyskają informacje niezbędne do prawidłowego obliczenia wysokości opłaty. Ich wzór określi każda gmina samodzielnie, także ona zdecyduje o terminach i miejscu składania tych deklaracji.

Nowi właściciele nieruchomości będą musieli złożyć deklaracje w terminie 14 dni od dnia zamieszkania na danej nieruchomości lub powstania na tej nieruchomości odpadów komunalnych. W przypadku zmiany danych objętych deklaracją (np. zmiana liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość) właściciele nieruchomości zobowiązani będą do aktualizacji złożonej deklaracji (ustawa przewiduje obowiązek złożenia nowej deklaracji w ciągu 14 dni od nastąpienia zmiany).

Gminy będą dysponowały narzędziami pozwalającymi sprawdzić dane zadeklarowane przez właścicieli nieruchomości – w sprawach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami zastosowanie znajdą przepisy Ordynacji podatkowej. Oznacza to, że wójt, burmistrz czy prezydent miasta zobowiązani będą do ustalenia stanu faktycznego w zakresie niezbędnym do stwierdzenia jego zgodności z przedstawionymi dokumentami. W przypadku gdy właściciel nieruchomości nie złoży deklaracji lub podane przez niego dane będą budziły wątpliwości, wójt, burmistrz lub prezydent miasta wyda decyzję określającą wysokość tej opłaty w oparciu o szacunkową, średnią ilość odpadów powstających na podobnych nieruchomościach. Organy te będą wydawały decyzje administracyjne także w sytuacji braku zapłaty zadeklarowanej kwoty przez właściciela nieruchomości (decyzja określi wysokość zaległości z tytułu opłaty).

Odesłanie w sprawach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi do przepisów Ordynacji podatkowej oznacza, że do opłat tych będą miały odpowiednie zastosowanie m.in. regulacje odnoszące się do: momentu powstawania zobowiązania podatkowego, zasad umarzania i wygaśnięcia zobowiązań podatkowych, odsetek za zwłokę, czy – jak wskazano powyżej - zasad prowadzenia postępowania podatkowego, zmierzającego do ustalenia wysokości opłaty należnej na rzecz gminy.

W literaturze wskazuje się, że ustalane decyzją opłaty za odbieranie odpadów komunalnych mają charakter administracyjnoprawny z uwagi na zrównanie tych opłat z zobowiązaniami podatkowymi². Powyższe stwierdzenie rodzi konsekwencje także w zakresie egzekucji nieuiszczonych na rzecz gminy opłat. Zgodnie z § 1 art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (dalej: u.p.s.a.), egzekucji administracyjnej podlegają m.in. opłaty, do których stosuje się przepisy działu III Ordynacji podatkowej. Z uwagi na wspomniane odesłanie do przepisów Ordynacji podatkowej, należy stwierdzić, że egzekucja należnych na rzecz gminy opłat prowadzona będzie w oparciu o u.p.s.a.

Organem właściwym do prowadzenia egzekucji opłat będzie zatem organ wykonawczy gminy o statusie miasta. Zgodnie z § 2 art. 19 u.p.s.a., organ gminy o statusie miasta oraz gminy wchodzącej w skład powiatu warszawskiego jest organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszelkich środków egzekucyjnych, z wyjątkiem egzekucji z nieruchomości, dla wyegzekwowania należności pieniężnych dla których ustalania lub określania i pobierania właściwy jest ten organ. W odniesieniu do pozostałych gmin, w zakresie należności pieniężnych, w tym z tytułu opłat i podatków, dla których ustalania właściwy jest organ gminy, organem egzekucyjnym będzie naczelnik urzędu skarbowego.

W obowiązującym stanie prawnym brak jest przepisów, które dopuszczałyby możliwość cesji przez jednostki samorządu terytorialnego wierzytelności z tytułu podatków oraz innych opłat. Zarówno podatki, jak i opłaty są należnościami o charakterze publicznoprawnym, do których nie stosuje się

2) por. W. Radecki, Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Komentarz; 2008.

przepisów Kodeksu cywilnego. Powyższe oznacza, że gminy nie mają dzisiaj możliwości sprzedaży należnych im zobowiązań z tytułów opłat i podatków lokalnych na rzecz podmiotów trudniących się zawodowo windykacją. Całość obowiązków związanych z egzekucją opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi spoczywać będzie na gminach. W świetle powyższego, wydaje się, że kluczową rolę w egzekwowaniu należnej gminie opłaty odegra sprawnie i szybko działający system egzekucji opłat w urzędach gminy.

Od kiedy nowe obowiązki?

Nowe przepisy wejdą w życie 1 stycznia 2012 roku. Jak pokazują wyniki badania Millard Brown SMG/KRC, 90% badanych gmin nie przygotowało symulacji kosztów powierzenia gospodarki odpadami podmiotowi zewnętrznemu. Co ciekawe, opinie gmin na temat wpływu zmiany ustawy na średni koszt odbioru odpadów przez gospodarstwo domowe bardzo się różnią – gminy uważają zarówno, że opłaty się zmniejszą (średnio o 10%), jak że się zwiększą (średnio o 31%), a także że pozostaną na tym samym poziomie. Oznacza to, że praktycznie niemożliwe jest oszacowanie wysokości opłat za wywóz śmieci w przyszłym roku, co potwierdza badanie – prawie połowa osób odpowiadająca na pytanie o prognozowaną zmianę kosztu odbioru odpadów nie potrafiła określić o jaki procent koszt ten ulegnie zmianie. W praktyce o wysokości tych opłat przekonamy się po uchwaleniu przez gminy uchwał w sprawie stawek za zagospodarowanie odpadów. Należy życzyć sobie, aby gminy zdążyły przygotować się sumiennie do wprowadzenia i egzekwowania nowych obowiązków od właścicieli nieruchomości dokonując rzetelnej analizy stanu gminnej gospodarki odpadami, co pozwoli na podjęcie uchwały określającej ilość, częstotliwość i sposób odbierania odpadów od mieszkańców odpowiadającej ich realnym potrzebom.

Magdalena Patryas

Partner w kancelarii KSP Legal & Tax Advice.

PRAWO

REGIONALNE INSTALACJE DO PRZETWARZANIA ODPADÓW

Pierwszego lipca bieżącego roku po trwających niemal rok pracach nad nowelizacją Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Sejm przyjął zmianę przepisów dotyczących zasad gospodarowania odpadami komunalnymi. Przyjęte przez Parlament rozwiązania mają na celu realizację postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 roku w sprawie odpadów oraz uchylającej niektóre dyrektywy³ (dalej: **dyrektywa ramowa**) oraz dyrektywy Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 roku w sprawie składowania odpadów⁴ (dalej: **dyrektywa w sprawie składowania odpadów**). Wspomniane dyrektywy nakładają na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek zwiększenia ilości odpadów poddawanych procesowi recyklingu oraz odzysku, a także obowiązek ograniczania ilości odpadów kierowanych do składowania.

Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu Ustawy, wprowadzone zmiany mają na celu m.in.: uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zmniejszenie ilości odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji na składowisku odpadów, zwiększenie liczby nowoczesnych instalacji do odzysku, w tym do recyklingu oraz unieszkodliwianie odpadów komunalnych w sposób inny niż składowanie odpadów, całkowite wyeliminowanie nielegalnych składowisk odpadów, prowadzenie właściwego sposobu monitorowania postępowania z odpadami komunalnymi zarówno przez właścicieli nieruchomości, jak i prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, zmniejszenie dodatkowych zagrożeń dla środowiska wynikających z transportu odpadów komunalnych z miejsc ich powstania do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania, przez podział województw na regiony gospodarki odpadami, w ramach których prowadzone będą wszelkie czynności związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

Przepisy Ustawy wprowadziły nieznane dotąd polskiemu porządkowi prawnemu pojęcie Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Instalacja ta, według założeń ustawodawcy, spełniać ma wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii oraz zapewniać przetwarzanie odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców. Począwszy od 1 stycznia 2012 roku podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości będzie zobowiązany do przekazywania do Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania.

3) Dz. U. UE L 312 z dnia 22 listopada 2008 roku, str. 3-29;

4) Dz. U. UE L 182 z dnia 16 lipca 1999 roku, str. 1 -19, z późn. zm.;

Regionalna Instalacja do przetwarzania odpadów komunalnych – legalna definicja pojęcia

Definicja Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych zawarta została w artyku 4 ust. 1 lit. e Ustawy. I tak, w myśl wspomnianego przepisu, przez regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych należy rozumieć zakład zagospodarowania odpadów o mocy przerobowej wystarczającej do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców, spełniający wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, o której mowa w art. 143 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska oraz zapewniający termiczne przekształcanie odpadów lub:

- a) mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielenie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,*
- b) przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,*
- c) składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.*

Zgodnie ze znaczeniem, jakie terminowi „zakład” nadaje Słownik języka polskiego, pod pojęciem „zakładu” należy rozumieć jednostkę gospodarczą zorganizowaną w celu produkowania czegoś lub świadczenia usług, przedsiębiorstwo lub jego część produkującą coś lub świadczącą jakieś usługi.⁵ Pojęcie gospodarowania odpadami zdefiniowane zostało w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o odpadach 27 kwietnia 2001 roku.⁶ Terminem tym określane jest zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.

5) por. J. Barczyk, Słownik 100 tysięcy potrzebnych słów, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008

6) Dz. U. 2010, Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.

Literalna wykładnia definicji zakładu gospodarowania odpadami prowadzi zatem do wniosku, że pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorstwo lub jego zorganizowaną część świadczące co najmniej jedną z następujących usług: zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Aby zakład gospodarowania odpadami posiadał cechy Instalacji Regionalnej, o której mowa w art. 4 ust. 1 lit. e Ustawy, musi spełniać łącznie następujące warunki:

- moc przerobowa zakładu musi wystarczyć do przyjmowania i przetwarzania odpadów z obszaru zamieszkałego przez co najmniej 120 000 mieszkańców,
- zakład musi spełniać wymagania najlepszej dostępnej techniki lub technologii, o której mowa art. 143 ustawy Prawo ochrony środowiska

oraz

- zapewniać termiczne przekształcanie odpadów lub mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielanie ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku,
- zapewniać przetwarzanie selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzanie z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych,
- zapewniać składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych.

Wojewódzkie plany gospodarowania odpadami komunalnymi – przyznanie statusu Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych

Przyznanie zakładowi gospodarowania odpadami komunalnymi statusu Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych nastąpi poprzez wpisanie zakładu spełniającego wymogi zawarte w art. 4 ust. 1 lit. e Ustawy w wojewódzkim planie gospodarowania odpadami jako Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Przepisy Ustawy nakładają na Sejmiki województw obowiązek zaktualizowania, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisów Ustawy, wojewódzkich planów gospodarowania odpadami. W planach tych mają zostać wskazane jako regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych te z zakładów gospodarowania odpadami, które spełniają warunki wskazane w art. 4 ust. 1 lit. e Ustawy. Ustawa nakłada na samorządy obowiązek uwzględnienia w uchwałach funkcjonujące na terenie województwa instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych, które w dniu wejścia w życie Ustawy spełniają wymagania dotyczące Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Jak w praktyce będą przebiegały prace nad aktualizacją wojewódzkich planów gospodarki odpadami w poszczególnych województwach, nie jest jeszcze wiadome. Z informacji uzyskanych w Departamencie Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Warszawie wynika, że w województwie mazowieckim został rozpisany przetarg na wybór podmiotu, do którego należy będzie sporządzenie aktualizacji planu. Wyłoniony podmiot przeprowadzi ocenę, które z zakładów gospodarowania odpadami komunalnymi położonych na terenie województwa mazowieckiego spełniają wymogi Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Zakłady spełniające wspomniane wymogi wpisane zostaną w wojewódzkim planie gospodarki odpadami jako regionalne instalacje do przetwarzania odpadów. Samorząd województwa mazowieckiego planuje także spotkania z przedsiębiorcami prowadzącymi zakłady gospodarowania odpadami zainteresowanymi uzyskaniem statusu Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Od 1 stycznia 2012 roku podmioty prowadzące regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych zobowiązane będą zawrzeć umowę na zagospodarowanie zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych lub pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania ze wszystkimi podmiotami odbierającymi odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, którzy wykonują działalność w ramach regionu gospodarki odpadami. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie przyczynić się ma do wyeliminowania nielegalnych składowisk odpadów poprzez wprowadzenie monitoringu postępowania z odpadami.

Zakłady gospodarowania odpadami komunalnymi funkcjonujące przed 1 stycznia 2012 roku

W stosunku do przedsiębiorcy, który przed dniem wejścia w życie przepisów Ustawy spełniał następujące wymogi:

- prowadził instalację ujętą w wojewódzkim planie gospodarowania odpadami jako zakład gospodarki odpadami,
- dla instalacji tej wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach lub decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu lub:

- plan budowy instalacji ujęty był w wojewódzkim planie gospodarowania odpadami,
- budowa lub eksploatacja instalacji rozpoczęła się przed dniem 1 stycznia 2012 roku

nie stosuje się przepisów Ustawy, zgodnie z którymi wybór podmiotu, do zadań którego należeć będzie budowa, utrzymanie i eksploatacja Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych nastąpi w drodze przetargu.

Zakłady gospodarowania odpadami komunalnymi działające przed 1 stycznia 2012 roku, zarówno te, które spełnią warunki uznania za regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych, jak i te, które wymogów tych nie spełnią, będą funkcjonowały po wejściu w życie przepisów Ustawy na dotychczasowych zasadach. Powyższe oznacza, że w stosunku do takich zakładów nie będzie miał zastosowania tryb przetargu dla wyłonienia podmiotu, do którego należeć będzie budowa, eksploatacja i utrzymanie Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie jest w pełni zasadne. Trudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której, gmina organizuje przetarg na obsługę lub eksploatację instalacji już istniejącej, której budowa została w całości sfinansowana ze środków prywatnych bez udziału środków finansowych gminy na gruncie nienależącym do samorządu.

Analiza założeń do Ustawy wskazuje, że po dniu 1 stycznia 2012 roku nastąpi ograniczenie liczby funkcjonujących na rynku zakładów gospodarowania odpadami komunalnymi. Zgodnie z art. 20 Ustawy do dnia wejścia w życie uchwały Sejmiku aktualizującej wojewódzki plan gospodarki odpadami, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości przekazuje zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odebrane od właścicieli nieruchomości do instalacji położonej najbliżej miejsca wytwarzania odpadów, przy zachowaniu hierarchii postępowania z odpadami.

Po dniu wejścia w życie uchwały Sejmiku aktualizującej wojewódzki plan gospodarki odpadami, podmiot odbierający odpady komunalne będzie mógł je przekazywać wyłącznie do instalacji do przetwarzania odpadów wyłonionej w toku przetargu zorganizowanego przez gminę do zakładu gospodarowania odpadami, któremu nadano status Regionalnej Instalacji gospodarowania odpadami w tymże planie.

Zakłady gospodarowania odpadami powstałe po 1 stycznia 2012 roku.

Począwszy od 1 stycznia 2012 roku budowa instalacji spełniających warunki do uzyskania statusu Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych należeć będzie do obowiązków gminy.

Do jej obowiązków należeć będzie także zapewnienie utrzymania oraz eksploatacji Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Wybór podmiotu, któremu zlecona zostanie budowa, utrzymanie i eksploatacja zakładu odbędzie się w trybie przetargu organizowanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Budowa nowoczesnych instalacji odzysku wymaga wielomilionowych nakładów finansowych. Wydaje się, że budowa nowych zakładów gospodarki odpadami komunalnymi zostanie sfinansowana w przeważającej części ze środków własnych gmin, zasilonych specjalnie na ten cel z budżetu państwa. Ważną rolę przy powstawaniu nowych inwestycji odegra też współpraca pomiędzy gminami lub ich związkami a podmiotami prywatnymi w formie partnerstwa publiczno-prawnego.

Kwestią nierozstrzygniętą pozostaje status właścicielski Instalacji Regionalnych, które powstaną po 1 stycznia 2012 roku. Wykładnia celowościowa przepisów Ustawy prowadzi do wniosku, że udział w prawie własności Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów zawsze należeć będzie do gmin lub ich związku. Z informacji uzyskanych od ekspertów biorących udział w pracach nad Ustawą wynika, że celem ustawodawcy było stworzenie warunków prawnych, w których nowopowstałe zakłady gospodarowania odpadami budowane będą na terenach stanowiących własność gminy. Budowa nowoczesnych obiektów nastąpi przy udziale kapitału prywatnego, zaś ich eksploatacja będzie się odbywała na podstawie wieloletnich umów zawieranych przez gminę z podmiotami, które współfinansowały budowę Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.

Eksperci biorący udział w pracach nad projektem Ustawy są zdania, że samorzady podejmując decyzję, którym z zakładów gospodarowania odpadami komunalnymi przyznać status Regionalnych Instalacji, dążyć będą w pierwszej kolejności do nadania tego statusu tym z zakładów, które zajmują się ich przetwarzaniem i odzyskiem. Włączenie składowisk odpadów do Regionalnych Instalacji gospodarowania odpadami będzie stanowiło dla samorządów pewnego rodzaju ostateczność. O ich liczbie zdecyduje ilość odpadów, jakie pozostaną do składowania po uprzednim poddaniu tych odpadów procesowi przetwarzania i odzysku.

U podstaw wprowadzenia zmian w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi legła konieczność jak najszybszego dostosowania poziomu składowania odpadów biodegradowalnych do wymogów Komisji Europejskiej zawartych w dyrektywie w sprawie składowania odpadów⁷. Do dnia 31 grudnia 2010 roku Polska powinna była ograniczyć liczbę takich odpadów do maksymalnie 75% ich masy wytwarzanej w 1995 roku. **Do 31 grudnia 2013 roku ograniczenie składowania powinno nastąpić do 50%, a w 2020 roku do nie więcej niż 35% masy odpadów biodegradowalnych wytwarzanych w 1995 roku.**

7) por. M. Goleń, „Opinia w sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw”, Biuro Analiz Sejmowych, Warszawa 2011

Na Polsce spoczywa także obowiązek zapewnienia do 31 grudnia 2019 roku odzysku i recyklingu powyżej 50% papieru, metalu, tworzywa sztucznego i szkła zawartego w odpadach komunalnych oraz powyżej 70% innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

Wprowadzenie do krajowego porządku prawnego instytucji Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych przyczynić się ma według założeń ustawodawcy do zwiększenia transparentności w postępowaniu z odpadami komunalnymi. Wydaje się, że dzięki wprowadzonym zmianom w Ustawie łatwiejsza stanie się weryfikacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, ilości odpadów poddanych procesowi recyklingu i odzysku oraz tych przeznaczonych do składowania. Pełna przejrzystość w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi (przejrzysta „ścieżka odpadów”) ułatwi zaś niewątpliwie organom samorządu terytorialnego planowanie i kontrolę działań zmierzających do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.

Jadwiga Sołtysek

Associate w kancelarii KSP Legal & Tax Advice.

PRAWO

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA ZA SZKODY WYRZĄDZONE W ŚRODOWISKU

Od 1 stycznia 2012 roku polski rynek gospodarki odpadami czekał istotne zmiany, które doprowadzą do podziału terytorialnego pomiędzy przedsiębiorców w dwóch kategoriach – operatorów tzw. Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów oraz odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Zmiany te z całą pewnością doprowadzą do wyeliminowania z rynku części najmniejszych podmiotów zajmujących się gospodarką odpadami i skupienia tego rodzaju działalności w grupie silnych, w szczególności kapitałowo, przedsiębiorstw.

Koncentracja gospodarki odpadami w określonej liczbie przedsiębiorstw ułatwi organom ochrony środowiska, w tym w szczególności Inspekcji Ochrony Środowiska, prowadzenie kompleksowych kontroli u tych przedsiębiorców, które będą mogły być dłuższe, a zatem też bardziej dokładne. Można wobec tego oczekiwać, że wzrośnie liczba ujawnianych przez organy ochrony środowiska nieprawidłowości, w tym również popełnianych przestępstw.

Realizacja takich przedsięwzięć jak regionalna instalacja do przetwarzania odpadów wymaga wysokich nakładów finansowych w celu zabezpieczenia instalacji przed skażeniem środowiska. Ewentualne odejście od minimalnych wymagań, jakie są stawiane tego rodzaju instalacjom, może prowadzić do skażenia środowiska, a co za tym idzie, do powstania odpowiedzialności nie tylko na płaszczyźnie administracyjnej czy też cywilnej, ale także karnej. Ranga odpowiedzialności będzie zależała od rozmiarów ewentualnego skażenia (od niewielkiego przekroczenia dopuszczalnych stężeń określonych odpowiednimi decyzjami środowiskowymi aż po regionalne katastrofy ekologiczne takie jak ubiegłoroczna awaria w zakładach Ajkai Timfoldgyar na Węgrzech).

Odpowiedzialność karna za szkody wyrządzone w środowisku przewidziana jest przede wszystkim w przepisach kodeksu karnego w art. 181 – 188 k.k. Jest to odpowiedzialność osobista, do której mogą zostać pociągnięte osoby personalnie odpowiedzialne za powstałe szkody w środowisku. Odpowiedzialności tej może podlegać nie tylko osoba zarządzająca podmiotem prowadzącym instalację. Może to być jej szeregowy pracownik, a w niektórych przypadkach wykonawca robót budowlanych czy też projektant instalacji, jeśli już na etapie planowania lub budowy zostaną zastosowane rozwiązania, w wyniku których dojdzie do wyrządzenia szkody w środowisku.

Prawo europejskie

Ochrona środowiska naturalnego jest jednym z priorytetowych zadań Unii Europejskiej. Stąd też prawo unijne nakłada na Państwa Członkowskie obowiązek takiego ukształtowania postępowania w sprawach środowiskowych, aby zapewnić w nich jak najszerszy udział społeczeństwa oraz zapewnić jak najmniejsze oddziaływanie instalacji na środowisko naturalne.

Prawo unijne reguluje również odpowiedzialność za korzystanie i zanieczyszczanie środowiska na zasadzie „korzystający płaci”. Wyrazem tej zasady są dwie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady. Pierwsza z nich to dyrektywa nr 2004/35/WE z 21 kwietnia 2004 roku w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu. Druga z dyrektyw, mająca znaczenie dla karnego aspektu ochrony środowiska, to dyrektywa nr 2008/99/WE z 19

listopada 2008 roku w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (dalej: **Dyrektywa**). Potrzeba sankcjonowania karnego szkód w środowisku, jak wskazuje druga z powołanych dyrektyw, wynika z faktu, że „istniejące systemy sankcji nie były wystarczające do zapewnienia pełnego przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska. Przestrzeganie przepisów może i powinno zostać wzmocnione poprzez dostępność sankcji karnych będących oznaką społecznego potępienia o charakterze innym niż w przypadku sankcji administracyjnych, bądź mechanizmu odszkodowawczego w ramach prawa cywilnego”⁸.

Dyrektywa nakazała wprowadzenie Państwom Członkowskim w terminie do 26 grudnia 2010 roku opisanego w niej katalogu przestępstw przeciwko środowisku. Zgodnie z jej postanowieniami, przestępstwami w rozumieniu prawa karnego poszczególnych państw powinny być między innymi następujące czyny bezprawne i umyślne lub będące skutkiem przynajmniej rażącego niedbalstwa:

- zrzucanie, emisja lub wprowadzanie takich ilości substancji lub promieniowania jonizującego do powietrza, gleby lub wody, które powodują lub mogą spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, jakości gleby lub jakości wody lub dla zwierząt lub roślin;
- zbieranie, transport, odzysk lub unieszkodliwianie odpadów, które powodują lub mogą spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, jakości gleby lub jakości wody, lub dla zwierząt lub roślin;
- przemieszczanie odpadów, jeśli działanie to wchodzi w zakres zastosowania określonych w dyrektywie przepisów unijnych w sprawie przemieszczania odpadów i jest dokonywane w znacznych ilościach;
- eksploatacja zakładu, w którym prowadzona jest działalność niebezpieczna lub w którym są składowane lub wykorzystywane niebezpieczne substancje bądź preparaty oraz która, poza zakładem, powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, jakości gleby lub jakości wody, lub dla zwierząt lub roślin;
- produkcja, przetwarzanie, obsługa, wykorzystywanie, posiadanie, przechowywanie, transport, przywóz, wywóz i usuwanie materiałów jądrowych lub innych niebezpiecznych substancji radioaktywnych, które powodują lub mogą spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, jakości gleby lub jakości wody, lub dla zwierząt lub roślin;
- zabijanie, niszczenie, posiadanie lub przywłaszczanie sobie okazów chronionych gatunków dzikiej fauny lub flory, z wyjątkiem nieznacznej ilości i pod warunkiem nieznacznego wpływu na zachowanie gatunków;
- handel okazami chronionych gatunków dzikiej fauny lub flory, ich częściami lub pochodnymi (z wyjątkiem nieznacznej ilości i pod warunkiem nieznacznego wpływu na zachowanie gatunków);
- jakiegokolwiek postępowanie, które powoduje znaczne zniszczenie siedliska przyrodniczego na terenie chronionym;
- produkcja, przywóz, wywóz, wprowadzanie do obrotu lub wykorzystywanie substancji zubożających warstwę ozonową.

8) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne.

Odpowiedzialność za powyższe przestępstwa powinni ponosić nie tylko bezpośredni sprawcy, ale również pomocnicy oraz osoby, które podlegają do przestępstwa. Dyrektywa nakazuje również, aby odpowiedzialność karną ponosiły osoby prawne, jeśli przestępstwo zostało popełnione na ich korzyść przez osobę uprawnioną do reprezentowania tej osoby prawnej, podejmowania w jej imieniu decyzji lub sprawowania kontroli w strukturach tej osoby prawnej.

Sama Dyrektywa nie przewiduje już natomiast, jakie sankcje powinny zostać przewidziane za przestępstwa przeciwko środowisku. Wprowadza jedynie ogólną zasadę, że stosowane w stosunku do sprawców oraz osób prawnych sankcje powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające.

Zniszczenie środowiska

Dotychczasowe przepisy prawa karnego przewidywały odpowiedzialność karną za czyny zabronione przeciwko środowisku, jednak była to regulacja niepełna w stosunku do Dyrektywy. Jej przepisy zostały implementowane do polskiego systemu prawnego dopiero ustawą z 25 marca 2011 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw⁹.

Ustawa zmieniająca nie tylko wprowadziła nowy katalog przestępstw przeciwko środowisku, ale także w przypadku niektórych z już istniejących czynów zawartych w Kodeksie karnym, zaostrzyła odpowiedzialność karną.

Wśród przestępstw skierowanych przeciwko środowisku obecnie karane są takie występki jak:

- *zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym,*
- *zniszczenie lub uszkodzenie roślin lub zwierząt na terenie objętym ochroną,*
- *zniszczenie lub uszkodzenie roślin lub zwierząt objętych ochroną gatunkową,*
- *zanieczyszczenie wody, powietrza lub powierzchni ziemi w sposób zagrażający życiu lub zdrowiu człowieka, powodujące zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym lub spowodowanie istotnego obniżenia jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi.*

Zagrożenie karne w przypadku powyższych przestępstw przepisy uzależniają między innymi od rozmiarów szkody, jaka została wyrządzona oraz od stopnia winy. Górna granica odpowiedzialności w przypadku umyślnego wyrządzenia szkody w środowisku w znacznych rozmiarach to kara 5 lat pozbawienia wolności.

9) Dz. U. z 2001 roku, Nr 94, poz. 549.

Granica pomiędzy winą umyślną a nieumyślną jest dość płynna. Przykładowo, gdy w procesie budowlanym przyszedł operator Regionalnej Instalacji gospodarowania odpadami zdecydował się nie zastosować części wymaganych zabezpieczeń, co skutkuje zniszczeniem środowiska, decydującym o zagrożeniu karnym będzie zamiar, którym kierowała się osoba podejmująca taką decyzję. Zatem powstanie kwestia, czy ewentualny podejrzany w tym przypadku jedynie wiedział, że takie zniszczenia mogą wyniknąć i zakładał, że ich uniknie lub powinien był takie zniszczenia przewidzieć (niedbalstwo), czy też z góry założył, że takie zniszczenie wystąpi.

Problematyczne jest również rozumienie szkody w znacznych rozmiarach. Kodeks karny definiuje to pojęcie jedynie poprzez odniesienie do wartości określonej w pieniądzu. W przypadku szkód wyrządzonych w środowisku, zastosowanie miernika pieniężnego wydaje się niemożliwe. Rozstrzygnięcie znaczenia szkody w znacznych rozmiarach może mieć zatem istotne znaczenie dla późniejszego wymiaru kary i w efekcie zależy od oceny dokonanej przez organ postępowania karnego. Jak jednak wskazuje dotychczasowe orzecznictwo, należy kierować się w tym przypadku przestrzenną wielkością zniszczeń¹⁰.

W kolejnych dwóch przypadkach Kodeks karny przewiduje wyższe zagrożenie karne z uwagi na skutki, jakie pociągnie za sobą popełnione przestępstwo. W pierwszym przypadku zagrożenie wzrasta do 8 lat pozbawienia wolności w sytuacji, gdy wystąpiło:

- zanieczyszczenie wody, powietrza lub powierzchni ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, o ile nastąpiło to w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie,
- zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi.

Jeszcze wyższe zagrożenie karą występuje, jeśli wystąpił ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka (10 lat) lub śmierć człowieka albo ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób (12 lat przy jednoczesnym podwyższeniu dolnego zagrożenia karą do 2 lat).

Ustawa zmieniająca wprowadziła również odpowiedzialność karną w innych ustawach, takich jak ustawa o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 roku (w zakresie czynów polegających na wejściu w posiadanie okazów roślin, zwierząt, grzybów objętych ochroną gatunkową w liczbie większej niż znaczna, w takich warunkach lub w taki sposób, że ma to wpływ na zachowanie właściwego stanu ochrony gatunku oraz handlowania tymi gatunkami) oraz ustawa o substancjach zubożających warstwę ozonową z 20 kwietnia 2004 roku (w zakresie naruszenia zakazu lub niedochowania warunków określonych prawem unijnym

10) Por. wyrok Sądu Najwyższego z 27 lipca 1984 roku, sygn. akt IV KR 176/84.

przy produkcji, przywozie, wywozie, wprowadzeniu do obrotu, stosowaniu substancji kontrolowanych lub substancji nowych oraz produktów, urządzeń, instalacji zawierających substancje kontrolowane).

Tym samym, poprzez wprowadzenie ustawy z 25 marca 2011 roku nastąpiła, choć spóźniona, implementacja Dyrektywy.

Wykroczenia w zakresie gospodarowania odpadami

Działalność w zakresie gospodarowania odpadami jest obwarowana szeregiem wymogów, które muszą być realizowane przez podmioty zajmujące się profesjonalnie tą działalnością. Stąd też ustawodawca polski obok odpowiedzialności karnej za wyrządzenie szkód w środowisku, przewiduje również odpowiedzialność wykroczeniową za naruszenie przepisów innych ustaw środowiskowych, w tym ustawy o odpadach.

Przepisy Ustawy o odpadach łączą przede wszystkim kary aresztu lub grzywny z naruszeniem tak zwanej zasady bliskości. Dotychczas stanowczy zakaz transportu do innego województwa dotyczył wyłącznie przywozu odpadów w postaci komunalnych osadów ściekowych. Od 1 stycznia 2012 roku wprowadzone zostanie dodatkowe ograniczenie w postaci zakazu przywozu zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych na obszar regionu gospodarki odpadami komunalnymi, na którym nie zostały wytworzone.

W przypadku operatorów Regionalnych Instalacji do przetwarzania odpadów będą miały zastosowanie również te przepisy, przewidujące odpowiedzialność za wykroczenia, które obecnie mają zastosowanie do podmiotów prowadzących instalacje składowisk odpadów, czyli głównie wykroczenia związane z prawidłowym funkcjonowaniem składowiska i ewidencjonowaniem odpadów.

Odpowiedzialność karna spółki

Popęlnienie przestępstwa przeciwko środowisku przez osobę reprezentującą spółkę, będącą operatorem Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów, może pociągnąć za sobą bardzo poważne skutki finansowe. Nie można wykluczyć, że w wyniku takiego przestępstwa operator będzie zmuszony złożyć wniosek do właściwego sądu o ogłoszenie upadłości.

Odpowiedzialność finansowa spółki będącej operatorem to nie tylko kary administracyjne czy też podwyższone opłaty za korzystanie ze środowiska, które będą zazwyczaj stosunkowo niewielkie. Największe koszty będą związane z dwoma rodzajami odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku:

- odpowiedzialnością cywilną,
- odpowiedzialnością karną.

W tym pierwszym przypadku, jeśli doszło do przestępstwa, oznacza to, iż rozmiar szkód w środowisku jest znaczny i wysokość odszkodowania będzie najprawdopodobniej określana w milionach złotych. Odszkodowanie to powinno bowiem odpowiadać nakładom, jakie będą niezbędne do doprowadzenia środowiska do stanu sprzed wyrządzenia szkody w środowisku.

Obok jednak odpowiedzialności karnej, którą ponoszą osoby odpowiedzialne za popełnienie przestępstwa przeciwko środowisku, odpowiedzialność taką może ponieść również spółka będąca operatorem Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów. Z uwagi jednak na specyfikę tej odpowiedzialności, ma ona wymiar finansowy.

Odpowiedzialność karna spółek handlowych określona jest w ustawie z 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary¹¹ – **dalej: u.o.p.z.** Ustawa ta również uległa dostosowaniu do przepisów Dyrektywy. Zgodnie z treścią u.o.p.z., spółka, jako podmiot zbiorowy, podlega odpowiedzialności za czyn zabroniony, którym jest zachowanie osoby fizycznej działającej w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej albo przy przekroczeniu tego uprawnienia lub niedopełnieniu tego obowiązku, dopuszczonej do działania w wyniku przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez osobę, uprawnioną do reprezentowania podmiotu zbiorowego lub działającej w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego, za zgodą lub wiedzą osoby uprawnionej do reprezentowania podmiotu zbiorowego.

Kolejną przesłanką odpowiedzialności spółki będzie to, czy odniosła ona w wyniku popełnionego przestępstwa, jakąkolwiek korzyść. Korzyścią będzie nie tylko ewentualny dodatkowy przychód spółki. Może to być również brak konieczności poniesienia określonych wydatków (np. w wyniku zaniechania zastosowania niektórych zabezpieczeń przed zanieczyszczeniem środowiska).

Odpowiedzialność karna spółki jako podmiotu zbiorowego jest odpowiedzialnością wtórną stosunku do odpowiedzialności karnej osoby fizycznej, która dopuściła się czynu zabronionego przez kodeks karny. W związku z tym, w pierwszej kolejności musi zapaść prawomocny wyrok skazujący w postępowaniu karnym prowadzonym przeciwko osobie, która dopuściła się przestępstwa lub równoważne orzeczenie uznające winę oskarżonego.

Wysokość odpowiedzialności karnej określona jest w art. 7 u.o.p.z., który został zmieniony w bieżącym roku, poprzez obniżenie wymiaru kary. Obecnie sąd może orzec karę pieniężną w wysokości od 1.000 do 5.000.000 PLN, przy czym nie może wynieść więcej niż 3% przychodu osiągniętego w roku obrotowym, w którym popełniono czyn zabroniony. Jeszcze do końca czerwca, górną granicą odpowiedzialności była kwota 20.000.000 PLN i 10% przychodu osiągniętego w roku obrotowym, w którym popełniono

11) Dz. U. z 2002 roku, nr. 197, poz. 1661 ze zm.

czyn zabroniony. W obecnym stanie prawnym dodatkowo kara pieniężna może zostać orzeczona do wysokości przekraczającej o 50% górne zagrożenie karą, jeśli czyn zabroniony został popełniony po raz kolejny w ciągu 5 lat od poprzedniego wydania orzeczenia o nałożeniu kary pieniężnej.

Dodatkowo ustawa przewiduje możliwość orzeczenia w stosunku do podmiotów zbiorowych (w tym spółek prawa handlowego) środki karne. Pierwszym z tych środków karnych jest przepadek korzyści majątkowej osiągniętej przez spółkę lub równowartości tej korzyści.

W praktyce, najbardziej dotkliwą sankcją może okazać się jednak środek karny orzeczony na podstawie art. 9 ust. 1 u.o.p.z. Oprócz zakazu promocji lub reklamy, spółka może otrzymać zakaz korzystania z dotacji, subwencji lub innych form wsparcia finansowego środkami publicznymi oraz zakaz korzystania z pomocy organizacji międzynarodowych, których Polska jest członkiem.

Orzeczenie powyższych zakazów może być niebezpieczne nie tylko dla finansów spółki, ale także dla finansów jednostki samorządu terytorialnego w przypadku korzystania ze środków pomocowych czy to krajowych, czy też unijnych przy realizacji inwestycji w postaci Regionalnej Instalacji do przetwarzania odpadów. Zakaz ten mógłby prowadzić do powstania obowiązku zwrotu uzyskanych już środków pomocowych lub zaprzestania ich wypłaty.

Sąd może również orzec zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne. Orzeczenie takiego zakazu, w szczególności w obliczu zmian wprowadzanych do ustawy o odpadach od 1 stycznia 2012 roku, może doprowadzić do zakończenia działalności przez spółkę z uwagi na brak możliwości pozyskania kontrahentów.

Środki karne w postaci wyżej wskazanych zakazów, określonych w art. 9 ust. 1 u.o.p.z. sąd orzeka w latach na okres od jednego roku do pięciu lat.

Organy prowadzące postępowania karne

Postępowania karne związane z przestępstwami lub wykroczeniami przeciwko środowisku jak dotychczas nie były prowadzone często. Istnieją obecnie dwie przyczyny tej sytuacji:

- brak wyspecjalizowanych w tym zakresie prokuratorów,
- bardzo duża liczba podmiotów, które powinny być kontrolowane przez inspekcję ochrony środowiska.

W wyniku zmian, które będą wdrażane od 1 stycznia 2012 roku, przede wszystkim zmaleje liczba podmiotów, które inspekcja ochrony środowiska będzie zobowiązana kontrolować. W ich wyniku należy się spodziewać, że za około dwa lub trzy lata wydłuży się okres trwania kontroli przeprowadzanych przez inspektorów ochrony środowiska, a ponadto będą one bardziej szczegółowe.

Inspekcja ochrony środowiska może być postrzegana jako policja środowiskowa. W związku z treścią art. 14 ustawy o inspekcji ochrony środowiska, do uprawnień jej organów należy występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w przypadku wykroczeń przeciwko środowisku. Natomiast w przypadku wystąpienia podejrzenia popełnienia przestępstwa, organy tej inspekcji są zobowiązane do:

- zgromadzenia materiału dowodowego,
- skierowania do Prokuratury zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Oskarżycielem publicznym w postępowaniu karnym może być wyłącznie Prokurator, który jednak będzie bazował na ustaleniach inspekcji ochrony środowiska. Z uwagi na posiadaną przez organy inspekcji wiedzę specjalistyczną, skuteczność oskarżenia będzie zależała od zgromadzonych właśnie przez inspekcję, a nie Prokuraturę, materiałów dowodowych.

Sprawy karne z zakresu przestępstw przeciwko środowisku należą do właściwości rzeczowej sądów rejonowych. Jedynie w przypadku wystąpienia ciężkiego uszczerbku na zdrowiu człowieka, sprawę będzie rozpoznawał sąd okręgowy. Również do sądów rejonowych będzie należało rozpoznanie sprawy w zakresie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyn popełniony przez osobę fizyczną. Jednak w przypadku skomplikowania spraw związanych z przestępstwami przeciwko środowisku, postępowanie sądowe może zostać przekazane do sądu okręgowego jako sądu pierwszej instancji.

Odpowiedzialność prawną za szkody wyrządzone w środowisku jest jedną z najszerszych odpowiedzialności spotykanych w polskim prawie. Sankcje są bowiem przewidziane nie tylko w prawie karnym i nie odnoszą się wyłącznie do osób fizycznych, które popełniają przestępstwo. Spółka, która będzie operatorem instalacji i spowoduje swoim działaniem zniszczenia w środowisku, będzie odpowiedzialna na podstawie prawa administracyjnego, cywilnego oraz karnego. Ponieważ odpowiedzialność ta ma aspekt głównie finansowy, może doprowadzić nawet do upadłości takiego operatora.

Filip Poniewski
Senior Associate

Adwokat w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice

PRAWO

GOSPODARKA ODPADAMI: POSTĘP CZY PROBLEM?

Jakie zmiany nastąpią po 1 stycznia 2012 r. w miastach i gminach w zakresie gospodarki odpadami?

Rok 2012 to ostateczny termin dany Polsce na dostosowanie polityki odpadowej do polityki UE. Podstawowe założenia tej polityki to objęcie wszystkich mieszkańców gminy, miasta, regionu obowiązkiem wywozu odpadów oraz utworzenie regionalnych stacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Co będzie prawdziwym wyzwaniem dla gmin?

Wydaje się, na podstawie lektury raportu, że ogromnym wyzwaniem, zarówno negocjacyjnym jak i biznesowym, będzie zawarcie kontraktów ze stacjami przetwarzania odpadów.

Co Państwa badania pokazały - gminy są gotowe na te zmiany, czy nie?

Raport pokazuje, że nie. Uważam, że samorządowcy nie wierzą w nieodwracalność zmian, wiele gmin uważa za możliwe utrzymanie status quo, gminy nie są ani mentalnie ani organizacyjnie przygotowane na zlecenie tych zadań firmom zewnętrznym. Raport pokazuje, że samorzady nie mają jeszcze opracowanej koncepcji wprowadzania zmian wymaganych nowelizacją ustawy (np. 90% badanych gmin nie przygotowało symulacji kosztów powierzenia gospodarki odpadami profesjonalnym przedsiębiorstwom), a niektórzy urzędnicy nie mają podstawowej wiedzy na temat nowych obowiązków.

Co czeka samorzędy w kolejnych miesiącach?

Przede wszystkim gminy powinny przygotować się do zorganizowania przetargów, to znaczy wyłonienia przedsiębiorcy lub przedsiębiorców, którzy zajmą się odbiorem śmieci od mieszkańców. Podstawowym zadaniem będzie zatem przygotowanie założeń do przetargów – ilu mieszkańców zostanie objętych umową, jak skalkulować opłatę za odbiór śmieci, jak skutecznie wprowadzić selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Przed gminami stoją bardzo poważne dylematy ekonomiczne i praktyczne: jak ustalić i skutecznie pobrać od mieszkańców opłaty za wywóz odpadów w wysokości, która pokryje całkowity koszt usług, za które gminy będą musiały zapłacić (można założyć, że będą gminy, w których ściągalsność tych opłat będzie niska). W przypadku większości samorządów pojawi się konieczność podjęcia dwóch postępowań: o wywóz odpadów oraz o ich przetwarzanie. Konieczne będzie też zawarcie dwóch kontraktów: wewnętrznego zamykającego kwestię wywozu odpadów oraz zewnętrznego: przenoszącego odpowiedzialność za odpady komunalne na stację przetwarzania odpadów. Sprawę dodatkowo mogą skomplikować procedury: zamówienia publiczne i ustawa o koncesji na roboty budowlane i usługi, sprawiające w praktyce sporo trudności.

Kto lepiej sprawdzi się na tym rynku: przedsiębiorcy, którzy obecnie się tym zajmują, czy samodzielnie gminy?

Najprościej mówiąc – gospodarka odpadami na terenie gminy powinna zostać powierzona profesjonalistom. Tylko wyjątkowo, jeśli takiego przedsiębiorcy nie uda się pozyskać, gmina będzie musiała prowadzić tę gospodarkę samodzielnie. Jeżeli zaś odbiór odpadów ma zostać zlecony „na zewnątrz”, to powinno się to odbyć na zasadach spójnych ekonomicznie, logistycznie i prawnie. Gminy będą musiały nauczyć się negocjowania zarówno z tym, kto lokalne śmieci wywiezie, jak i z przedsiębiorcą, który je przyjmie i zutylizuje.

*Z r. pr. Tomaszem Srokoszem
rozmawiała Magdalena Matusik-Bukowska*

Będzie lepiej, choć nieco drożej

„Nowa ustawa określa datę graniczną dla wprowadzenia zmian w organizacji systemu gospodarki odpadami na lipiec 2013 roku, tak więc rok 2012 będzie pracowitym rokiem pod tym względem. Jednak prawdziwe „trzęsienie ziemi” nadejdzie na przełomie lat 2012 i 2013. Zmiany te zostaną wzmocnione przez wejście w życie tzw. Dyrektywy Składowiskowej, co jest również przewidziane na rok 2013. Dodatkowo należy zauważyć, iż kurczą się zasoby finansowe EU, stopień zadłużenia gmin osiąga poziom graniczny, a nowe regulacje wymagają znacznych inwestycji.

Nowe regulacje powinny usunąć część patologii tolerowanych dotychczas na tym rynku. Przede wszystkim wprowadzenie jednakowej opłaty, obowiązującej wszystkich, powinno zniechęcić mieszkańców, którzy nie oddają dziś odpadów komunalnych wyspecjalizowanym podmiotom i w zamian podrzucają je do lasów lub palą je w piecach, do oszukiwania systemu. Tu jednak kończy się mój optymizm. Analizując szczegółowe zapisy wprowadzonych zmian nie jest łatwo dostrzec, w jaki sposób gminy miałyby ustalić wysokość i zorganizować pobór opłat. Widoczny jest tu problem w prognozowaniu wpływów z opłat, np. w przypadku oparcia systemu o deklaracje właścicieli nieruchomości co do ilości zamieszkujących ją osób. Innym problemem jest brak informacji w gminach na temat szczegółów systemu zbiórki odpadów komunalnych, które to szczegóły będą niezbędne przy formułowaniu tzw. SIWZ (Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia) w trybie Ustawy prawo zamówień publicznych. Zupełną niewiadomą jest średnioterminowy efekt, jaki będą miały wprowadzone zmiany na rynek odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Na początkowym etapie Zamawiający może nie mieć żadnego wyboru na tym rynku, a brak Instalacji Regionalnych może zmusić go do łamania ograniczenia w przekazywaniu odpadów komunalnych poza teren regionu.

Moim zdaniem będziemy obserwować ścierające się przeciwstawne trendy. Z jednej strony pierwsze przetargi spowodują chęć utrzymania rynku „za wszelką cenę”, jednak z drugiej strony rozdzielenie przetargów na odbiór odpadów od przetargów na odzysk i unieszkodliwianie, uniemożliwią subsydiowanie skróśne tych elementów łańcucha usług, z czym mamy do czynienia obecnie. Biorąc pod uwagę konieczność inwestycji uważam, że zaobserwujemy wzrost cen dla mieszkańców, szczególnie odczują to mieszkańcy spółdzielni i wspólnot mieszkalnych.”

Jarosław Wywiat

*Jarosław Wywiat
Dyrektor Zarządzający, Country Manager*

Grupa .A.S.A. w Polsce

Spalarnie to dobry kierunek

„ Nowelizacja ustawy na pewno zmierza we właściwym proekologicznym kierunku, choć myślę, że jesteśmy dopiero u progu proekologicznego wykorzystania odpadów.

Patrząc na sprawę oczami gminy, uważam, że będzie ona mogła skuteczniej i powszechniej egzekwować opłaty za odpady, co powinno przyczynić się lub ograniczyć zupełnie, proceder nielegalnych wysypisk śmieci, których obraz dziś straszy wszystkich. Choć mówię, że gmina będzie skutecznie egzekwowała należności za wywóz odpadów, wcale nie myślę, że szybciej i taniej.

Jednakże w mojej ocenie przedmiotowa nowelizacja bardzo dobrze wpłynie na uporządkowanie całego systemu gospodarki odpadami. Mam tu na myśli również segregację śmieci, która w UE jest powszechnym obowiązkiem, a u nas jeszcze „raczkującym” pomysłem. Jestem pełen optymizmu, że zmiany idą w bardzo dobrym kierunku i nie mam wątpliwości, że po początkowym zamęciu, wszystkie gminy poradzą sobie bardzo dobrze.

Przy okazji - wiele mówi się o spalarniach odpadów. To jest działanie, które niewątpliwie pomoże gminom w rozwiązaniu problemu odpadów. ”

Dariusz Bochenek

Dariusz Bochenek

wiceprezydent miasta Siemianowice Śląskie

AUTORZY

Kancelaria KSP Legal&Tax Advice

KSP jest jedną z najszybciej rozwijających się kancelarii prawniczych na Śląsku. Radcowie prawni, adwokaci i doradcy podatkowi KSP doradzają przedsiębiorcom prowadzącym działalność na południu Polski, a także podmiotom z innych regionów kraju i z zagranicy. Klientami kancelarii KSP są także samorządy.

Kancelaria KSP zaangażowana jest w doradztwo prawne i podatkowe dla projektów infrastrukturalnych. Zespół Ochrony Środowiska KSP realizuje projekty o charakterze wodno-kanalizacyjnym, projekty związane z gospodarką odpadami, doradzają przy lokalizacji i budowie składowisk odpadów. Prawnicy KSP doradzają przy inwestycjach w szeroko rozumianą infrastrukturę komunalną, w tym budowę parkingów, obiektów komunikacji publicznej oraz rewitalizację terenów poprzemysłowych. Specyfika takich projektów opiera się zawsze na ścisłej współpracy samorządów oraz przedsiębiorców.

Pomoc prawna KSP oparta jest na szczególnej znajomości prawa ochrony środowiska, w tym zakresie prawnicy kancelarii doradzają podmiotom budującym oraz prowadzącym instalacje środowiskowe, zapewniając zgodność tych projektów z przepisami polskiego i unijnego porządku prawnego (począwszy od fazy planistycznej i projektowej po użytkową). Od czasu wejścia w życie Ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym oraz Ustawy o koncesji na roboty budowlane i usługi, prawnicy KSP ściśle współpracują z samorządami, starając się łączyć doświadczenie wypracowane przy doradzaniu przedsiębiorcom z oczekiwaniami samorządów.

Tomasz Srokosz - radca prawny, Partner w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice

Jest specjalistą w zakresie ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami, jak również w dziedzinie partnerstwa publicznego i zamówień publicznych. Doradza w zakresie przygotowania modeli prowadzenia gospodarki komunalnej z uwzględnieniem aspektów środowiskowych zarówno dla samorządów jak i inwestorów. Reprezentuje inwestorów prywatnych w relacjach z gminami w zakresie powierzenia im zadań komunalnych. Autor publikacji, w tym dotyczących zagadnień gospodarki komunalnej, partnerstwa publiczno-prywatnego oraz prawa wodnego, a także komentarzy do ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Magdalena Patryas - doradca podatkowy, Partner w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice

Jest doświadczoną specjalistką w zakresie planowania podatkowego, doradztwa związanego z prowadzeniem działalności w specjalnych strefach ekonomicznych, cen transferowych oraz optymalizacji opodatkowania dochodów osiąganych w Polsce i za granicą. Koordynuje kompleksowe przeglądy podatkowe oraz projekty due diligence.

Filip Poniewski - adwokat, Senior Associate w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice

Jest specjalistą w dziedzinie ochrony środowiska. Od kilku lat zajmuje się kompleksową obsługą prawną grupy przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie gospodarki odpadami, biorąc udział również w przygotowaniu inwestycji w postaci składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków, zarówno przygotowując i negocjując umowy, jak i biorąc udział w postępowaniach administracyjnych.

Jadwiga Sołtysek - aplikantka radcowska, Associate w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice

Specjalizuje się w prawie ochrony środowiska oraz gospodarce odpadami. Uczestniczy w licznych projektach związanych z przygotowaniem inwestycji polegających na budowie, modernizacji i rozwoju zakładów gospodarki komunalnej. Autorka publikacji prasowych z zakresu ochrony środowiska. Posiada bogate doświadczenie w obronie interesów klientów Kancelarii na salach sądowych.

KSP Legal&Tax Advice

ul. Chorzowska 50
40 – 121 Katowice
Tel.: +48 32 731 6850
Fax: +48 32 731 6851
e-mail: kancelaria@ksplegal.pl